

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija

Program: Promet

Modul: cestni promet

LOGISTIČNA OSKRBA VOJAŠKIH GORSKIH ENOT V SLOVENSKI VOJSKI

Mentor: mag. Brane Lotrič
Somentor: prof. Pavle Hevka
Lektor: prof. Andrej Hevka

Kandidat: Matjaž Nardin

Kropa, junij 2007

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju, gospodu prof. mag. Branetu Lotriču in somentorju gospodu prof. Pavletu Hevka.

Zahvaljujem se tudi vsem mojim domačim, ki so mi v času študija in izdelave diplomske naloge ves čas stali ob strani.

Zahvaljujem se tudi lektorju prof. Andrej Hevka, ki je lektoriral mojo diplomsko nalogo.

IZJAVA

Študent Matjaž Nardin izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom prof. mag. Braneta Lotriča in somentorja prof. Pavleta Hevka.

Skladno s odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.

Dne 02.05.2007.

Podpis: _____.

POVZETEK

V diplomskem delu želimo predstaviti področje vojaškega gorskega bojevanja v Slovenski vojski oziroma tisti del obrambnih sil, ki opravljajo obrambne ukrepe v visokogorju za varovanje Slovenskih gora in objektov ter izvajajo specialne naloge kot so boj proti teroristom v visokogorju v vseh letnih časih in vremenskih razmerah. Te naloge opravlja 132. GORB v sodelovanju z ostalimi namenskimi enotami.

Tako kot drugi elementi obrambnih struktur ima tudi 132. GORB natančno določeno mesto in vlogo v vojaški obrambi in sicer z dokumenti, ki so nastajali in se razvijali skupaj z 132. GORB ter Slovensko vojsko od leta 1991 do danes. Tukaj bi omenil predvsem Zakon o obrambi (1994) ter Koncept razvoja 132. GORB in GŠSV (1991), (1998) in (2002) in SOPr 2007 Številka.803-2/2006-58.

Nenehne spremembe v organizaciji in delovanju Slovenske vojske in uvajanje novih oborožitvenih sistemov zahtevata tudi spremembe na področju oskrbovanja enot. Tako je potrebno organizacijo četne oskrbovalne postaje gorskim enotam v visokogorju spremeniti s ciljem delovanja po načelih zveze NATO. Metode in tehnike oskrbe, ki smo jih opisali v nalogi, lahko popolnoma zadovoljijo izvedbo oskrbe Slovenskih gorskih enot. Gre za dokaj preproste in jasno opredeljene postopke. Več poudarka je potrebno nameniti distribucijskim načinom izvajanja oskrbe; Za oskrbo na bojnih položajih, z zapuščanjem bojnih položajev ter pred-pripravljenjo oskrbo.

Organizacija oskrbovalnih postaj in drugih tehnik oskrbe mora upoštevati mobilnost enot, saj lahko le tako zadosti potrebam dinamičnih sprememb na bojišču in oskrbovalnim potrebam enot v stiku. V nalogi smo predstavili načine oskrbe, ki se uporabljajo v zvezi NATO in ki jih uvajamo tudi v Slovenski vojski. Gre za preizkušene načine, ki so se pokazali kot uspešen način oskrbovanja enot. Največ pozornosti smo posvetili t.i logističnim paketom (LOGPAC) in četnim oskrbovalnim postajam, ki ostajajo osnoven način oskrbe gorskih enot. Predlagali smo tudi določene rešitve, ki bi olajšale in povečale učinkovitost oskrbe gorskih enot.

KLJUČNE BESEDE -oskrba - oskrbovalna postaja - logistični paket - bojni komplet - zahteve - dostava - razredi oskrbe

ABSTRACT

The aim of this diploma work is to present the field of military fighting in the mountain area in the Slovene Armed forces, namely that part of defence forces performing defensive measures in the high mountains for the protection of the Slovene mountains and buildings, and for the execution of special tasks such as fight against terrorism in the mountains at all seasons of the year and in all weather conditions. These tasks are performed by 132. GORB (132. Mountain Battalion) in collaboration with other task units.

132. GORB has a specified role in military defence, defined with the documents which have been developing together with the 132. GORB and the Slovene Armed forces since the year 1991. Here we should mention the Defence act (1994), and the development concept of 132. GORB and GŠSC (1991), (1998) and (2002) and SOPr 2007, No. 803-2/2006-58.

Constant changes in organisation and operational tasks of the Slovene Armed forces, together with the introduction of new weapon systems, demand changes in the area of combat service support. There is a need to initiate reorganisation of combat and field trains with a tendency to follow NATO principles. Techniques, described in this diploma work are standard methods of supplying within a company, and are efficient methods of fulfilling the needs of Slovenian Armed Forces units. Different ways of distribution need to be emphasized, together with specific supply techniques such as: in combat position, out of position and pre-position techniques. The organisation of combat and field trains with supply techniques should consider the mobility of the units. This is the only way to meet all the needs of units engaged in the modern, dynamical battlefield. In this diploma work we have presented supply methods, being used in NATO and also being introduced in the Slovene Armed forces. They have all of them been tested and proven to be successful. We have pointed out the importance of logistical package (LOGPAC) and combat service support which represent the primary supplying mode of mountain troops. We have also suggested some solutions which would enhance effectiveness of the supplying of the mountain troops.

KEY WORDS: supply – combat service support – logistical package – combat load – demands – delivery – supply categories

ZAHVALA	3
POVZETEK.....	5
ABSTRACT	6
1 UVOD.....	9
1.1 UVODNE MISLI.....	9
1.2 PREDMET IN CILJI RAZISKAVE	10
1.3 METODE DELA.....	10
1.4 HIPOTEZA.....	11
2 ZNAČILNOSTI IN POSEBNOSTI VOJAŠKIH GORSKIH ENOT	13
2.1 GEOGRAFSKO-ZGODOVINSKE ZNAČILNOSTI IN UPORABA GORSKIH ENOT	13
2.1.1 <i>Temenlji pojmi</i>	15
2.2 GORSKO BOJEVANJE	16
2.2.1 <i>Značilnosti gorskega sveta</i>	16
2.2.2 <i>Značilnosti bojevanja v gorah</i>	17
2.2.3 <i>Načini bojevanja v gorah</i>	19
2.2.4 <i>Enote namenjene, bojevanju v gorah</i>	21
2.3 RAZLIKE MED PEHOTNIMI IN GORSKIMI ENOTAMI.....	26
2.4 DODATNA ZNANJA IN POTREBNE SPOSOBNOSTI	27
3 GORSKE ENOTE SLOVENSKE VOJSKE.....	29
3.1 ZGODOVINA SLOVENSkih GORSKIH ENOT	29
3.2 GORSKI BATALJON SV.....	30
3.2.1 <i>Kronologija gorskega bataljona SV</i>	30
3.2.2 <i>Formacija 132. Gorskega bataljona</i>	31
3.2.3 <i>Naloge gorskega bataljona SV</i>	32
3.2.4 <i>Posebnosti slovenskih gorskih enot</i>	32
4 LOGISTIČNA PODPORA	34
4.1 OSNOVNI POJMI, POVEZANI Z LOGISTIKO	34
4.2 NAČRTOVANJE OSKRBE.....	35
4.2.1 <i>Izdelava načrta oskrbe gorske čete</i>	35
4.3 RAZREDI OSKRBE	37
4.3.1 <i>Razredi oskrbe v Slovenski vojski</i>	37
<i>VI. Razred oskrbe</i>	39
MISC	40
5 OSKRBA V SLOVENSKI VOJSKI	41
5.1 ORGANIZACIJA OSKRBE	41
5.2 DISTRIBUCIJA OSKRBOVALNIH SREDSTEV	42
5.2.1 <i>Distribucija sredstev prvega razreda</i>	42
5.3 OPERATIVNO TEHNIČNI KRITERIJI	43
5.4 NAČELA OSKRBE GORSKE ČETE	44
5.5 OSKRBA GORSKE ČETE.....	47
5.5.1 <i>Operacije oskrbe v GORSKI četi</i>	47

6 METODE IN TEHNIKE OSKRBE	49
6.1 METODE OSKRBE GORSKE ČETE	49
6.1.1 Metoda oskrbe v oskrbovalni postaji	49
6.1.2 Oskrba po metodi zadnjih vrat	50
6.2 OSKRBOVALNE TEHNIKE	51
6.2.1 Na položaju	52
6.2.2 Iz položaja	52
6.2.3 Pred-nastavljeno	53
6.2.4 Skrite zaloge	54
7 OSKRBOVALNE POSTAJE	56
7.1 BATALJONSKE OSKRBOVALNE POSTAJE	56
7.2 ČETNE OSKRBOVALNE POSTAJE	56
7.3 VAROVANJE OSKRBOVALNIH POSTAJ	57
7.4 LOKACIJA IN VARNOST OSKRBOVALNEGA OBMOČJA	57
7.4.1 Obramba oskrbovalnega območja	58
8 VZDRŽEVANJE V GORSKEM BATALJONU	59
8.1 KONCEPT VZDRŽEVANJA V GORSKI ČETI	60
8.1.1 Vloga gorske čete	60
9 ZAKLJUČEK	62
LITERATURA IN VIRI	64
KAZALO SLIK	64
SLOVAR TUJIH IZRAZOV	65
KRATICE IN AKRONIMI	66

1 UVOD

1.1 UVODNE MISLI

Slovenska vojska, katere pripadnik sem vse od njenega nastanka, preživlja pomembno obdobje, saj je pred kratkim postala del oboroženih sil zveze NATO.

Relativno mlada državna institucija je v kratkem obdobju prešla skozi različne faze in na podlagi osnov nekdanje teritorialne obrambe prešla v moderne oborožene sile. K temu je pripomoglo kar nekaj posameznikov in enot. Prav gorska enota Slovenske vojske je s svojim delom in vzorom veliko pripomogli k primerni predstavitvi Slovenije in njenih oboroženih sil v svetu.

Toda, kaj gorske enote, predvsem slovenske, loči od ostalih vojaških enot? Po čem se razlikujejo od npr. klasičnih pehotnih enot? Sta z vstopom v zvezo NATO Slovenija in njena gorska enota postavljeni pred določene zahteve in omejitve ter ali lahko NATO neposredno vpliva na organiziranost, naloge in delo naše gorske enote? Kakšna naj bo oskrba vojaških gorskih enot da bo najbolj učinkovita in varna?

Pri pripravi dela pričakujemo določene omejitve ali probleme predvsem pri zbiranju primerne literature, saj je le ta pri nas zelo redka. Glede na to, da bomo predstavili delo in oskrbo vojaških gorskih enot, lahko pričakujemo tudi omejitve pri uporabi in navajanju virov oziroma podatkov morebitne zaupne narave.

Gorske enote in gorsko bojevanje so specifična v vojaških organizacijah širom sveta. Pri nas v Sloveniji se s to problematiko ukvarja peščica ljudi in ravno njihove ugotovitve in spoznanja bodo predstavljale temelj za izdelavo diplomskega dela.

1.2 PREDMET IN CILJI RAZISKAVE

Z izdelano nalogo smo želeli postaviti zaključke o različnih možnostih oskrbe gorske enote Slovenske vojske ter potrebne spremembe ČOSKP, da bo lahko zadostila kompleksnim oskrbovalnim zahtevam. Gre za način oskrbe, ki je organiziran na načelih nekdanje JLA, ki je zaradi načela o enotnosti v taktičnih postopkih pripadnic zveze NATO postal pogojno uporaben.

SV je pričela množično sodelovati v operacijah za podporo miru. V takšnih situacijah je pomembno, da imamo močno razvite logistične elemente. Velikokrat se moramo naslanjati na logistične zmogljivosti drugih držav in se ravnati po utečenih postopkih, ki veljajo znotraj NATO-držav.

Z izdelavo naloge želimo ugotoviti in za druge bralce razložiti osnovne principe organizacije ČOSKP, ne želimo se omejiti zgolj na območje OSKP, ampak bomo predstavil tudi metode in tehnike oskrbe v ČOSKP in izven nje.

Cilj izdelave diplomskega dela je na podlagi praktičnih spoznanj ter teoretičnih dejstev priti do zaključkov, kako vplivati na boljše delo predvsem na oskrbovalnem delu gorske enote Slovenske vojske ter predvsem, katere dejavnike in dejstva je pri tem potrebno upoštevati.

1.3 METODE DELA

Do ugotovitev v zaključni nalogi smo prišli s pomočjo literature in virov, ki obdelujejo področje organizacije ČOSKP, v glavnem pa širše področje oskrbe. K raziskavi smo pristopili deskriptivno, spoznanja, pridobljena v nalogi, so mnogokrat združena iz navezujoče se literature, ustnih virov, pridobljenih na podlagi izkušenj v mednarodnem okolju in lastnih spoznanj. Zaradi zastavljenega cilja v diplomski nalogi smo se posluževali pretežno tuje literature in virov, domača literatura na tem področju skorajda ne obstaja oziroma je premalo.

1.4 HIPOTEZA

Diplomsko nalogo sestavlja (9) poglavij, ki se smiselno navezujejo s pomočjo podpoglavij in samostojnih trditev. Struktura naloge je oblikovana v skladu s postopkovnikom za oblikovanje diplomske naloge kandidatov na višji strokovni šoli B&B.

V drugem poglavju so predstavljene značilnosti in posebnosti vojaških gorskih enot, geografsko – zgodovinske značilnosti in uporaba gorskih enot, v okvirjih značilnosti je pomembna faza – gorsko bojevanje. V nadaljevanju so predstavljena operativna vprašanja, ki so v oporo poveljniku čete pri izdelavi načrta oskrbe.

Tretje poglavje obravnava gorsko enoto SV. Razdeljena je na zgodovino Slovenskih gorskih enot, na tem mestu pa je predstavljena tudi formacija in organizacija gorskega bataljona, v nadaljevanju pa tudi naloge in posebnosti gorske enote v SV.

Četrto poglavje se ukvarja z logistično podporo, načrtovanjem oskrbe in z razredi oskrbe .

V poglavju, ki sledi, je predstavljena oskrba v SV, organizacija oskrbe, distribucija oskrbovalnih sredstev, operativno tehnični kriteriji, načela oskrbe in oskrba gorske čete.

Šesto poglavje predstavlja oskrbovalne tehnike gorskih čet, opisuje oskrbovalne tehnike na bojnih položajih (taktična oskrba), iz položaja in pred-nastavljeno oskrbo, znotraj te tehnike pa spoznamo tudi t.i. tehniko oskrbe s skritimi zalogami. V nadaljevanju so predstavljene metode oskrbe v OSKP in oskrba po metodi zadnjih vrat.

Nato so predstavljene oskrbovalne postaje kot so bataljonske in četne oskrbovalne postaje ter samo varovanje in lokacije oskrbovalnih postaj.

V osmem poglavju pa smo predstavili še koncept vzdrževanja opreme v gorski četi ter na koncu še zaključek.

Vzdrževanje oskrbe je ena izmed ključnih nalog v gorski enoti. Predstavlja neprekinjen proces, ki zagotavlja bojno pripravljenost tehnike in ljudstva. Vzdrževanje se lahko izvaja v ČOSKP ali se iz nje pridobivajo nadomestni deli in druga oprema, kar omogoča izvedbo vzdrževanja.

Slovenske literature s tega področja primanjkuje, večji del naloge je izdelan na podlagi tuje (ameriške, nemške) literature. Večkrat smo imeli težave s prevodom tujih pomenskih sklopov v smiseln slovenski izraz. Ugotovili smo, da je slovenski vojaški jezik izredno skop in se še vedno močno naslanja na jezikoslovje bivše jugoslovanske armade. Vsi prevodi so predstavljeni v slovarju slovenskih prevodov tujih izrazov, ki sledi v nadaljevanju naloge.

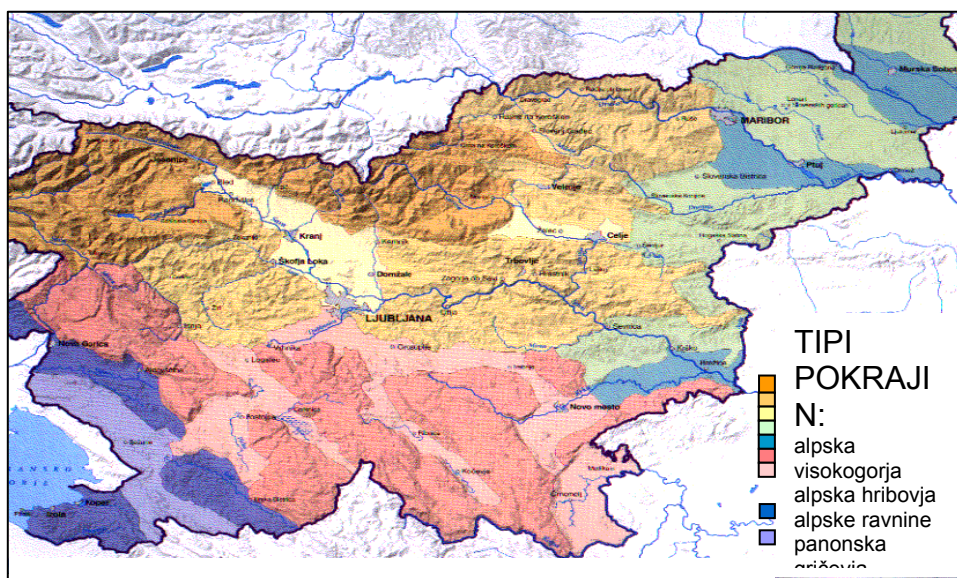
2 ZNAČILNOSTI IN POSEBNOSTI VOJAŠKIH GORSKIH ENOT

2.1 GEOGRAFSKO-ZGODOVINSKE ZNAČILNOSTI IN UPORABA GORSKIH ENOT

Slovenija je po pokrajinski raznolikosti izjemna. Tu se stikajo Alpe, Dinarsko gorovje ter Panonska in Jadranska kotlina. Regionalna geografija v Sloveniji opredeljuje naslednje regije: alpski svet, panonski svet, dinarski svet in sredozemski svet. Vsaka regija je naprej razdeljena v mikroregije. Tako alpska visokogorja obsegajo 15,1 odstotkov površja Slovenije, alpska hribovja 23 odstotkov površja, dinarske planote pa 18,8 odstotkov površja Slovenije.

Visokogorski svet alpskega visokogorja je v vojaškem smislu zelo zahtevno okolje, ki zahteva uporabo gorskih enot. Vendar ne smemo zanemariti zahtevnosti sredogorskega sveta, v katerega lahko štejemo alpska hribovja in dinarske planote. Tudi to okolje zahteva dodatno usposobljenost in izurjenost enot, ki bi v njem delovale. To so lahko gorske enote ali dodatno usposobljene in izurjene pehotne enote.

Slika 1: Tipi pokrajin

Vir: Geografski atlas Slovenije (1998, str. 21)

Pričakujemo lahko, da bi se v določenih oblikah vojskovanja bojevanje na območju Slovenije preneslo v gorski svet, in sicer:

- pri agresiji z radikalnim ciljem: pričakujemo lahko, da bi se ob vsaki agresiji z radikalnim ciljem bojevanje preneslo tudi v gorski svet (visokogorski, sredogorski svet);
- pri agresiji z omejenim ciljem:
 - ob agresijah s severa in zahoda lahko pričakujemo bojevanje tudi v gorskem svetu (visokogorski, sredogorski svet);
 - ob agresiji z JV lahko pričakujemo bojevanje v sredogorskem svetu.

Slovenija potrebuje tako gorske enote, kot enote, ki so dodatno usposobljene za delovanje v gorskem svetu.

Dodatno je potrebno opozoriti tudi na možnost uporabe slovenskih enot v tujini. Tako se je že večkrat pojavila ideja o uporabi gorskih enot ali dodatno gorsko usposobljenih enot v tujini. Glede na lokacije kriznih žarišč in glede na izkušnje drugih oboroženih sil možnost uporabe gorskih enot na kriznih žariščih obstaja. Na kriznih žariščih na Balkanu so se tako uporabljale tudi gorske enote.

In nenazadnje: vojaško gorniško usposabljanje, urjenje, vaje gorskega bojevanja so tudi način preverjanja delovanja posameznikov in enote v realnih, stresnih situacijah. Tako pridobljene izkušnje so izjemno pomembne.

Slovenci imamo bogato gorniško zgodovino. Naši predniki, ki so živeli v gorah, so morali živeti z njimi in so si skozi stoletja nabirali izkušnje, ki so se prenašale iz roda v rod. Bolj organizirane oblike gorništva pa so se začele razvijati v 19. stoletju z razvojem turističnega obiskovanja gora.

Prva svetovna vojna se je na slovenskih tleh odvijala na zelo zahtevnem terenu, ki je od vojakov zahteval dodatna znanja in veščine. Vojski obeh strani sta zato organizirali posebne tečaje gorniških veščin, ki jih opisuje dr. Julius Kugy v svoji knjigi Vojne podobe iz Julijskih Alp. V obdobju po prvi svetovni vojni so se v nekaterih državah udeleženkah oblikovale prve vojaške gorske šole.

Od tedaj je razvoj gorništvu v Sloveniji naredil mnogo korakov naprej. Slovenci so svojo narodno zavest kovali tudi z uspehi v gorah – od domačih, v katerih so se potrjevali v obdobju med prvo in drugo svetovno vojno, preko evropskih Alp, do Himalaje in drugih svetovnih gorstev.

Kmalu po osamosvojitvi Slovenije je bila leta 1992 ustanovljena 32. gorska brigada SV. V letu 1995 pa je SV zasnovala Gorsko šolo SV.

2.1.1 Temeljni pojmi

Gorski svet - del zemeljske površine, ki je specifičen zaradi svojega reliefa, ki ga karakterizira predvsem relativna nadmorska višina glede na ravninski svet. Gorski svet lahko razdelimo na sredogorja in visokogorja (Veliki splošni leksikon, 1997, str. 23).

Sredogorja so navadno še gozdnata, relativna nadmorska višina nad ravnino je do okoli 1000 m. V Sloveniji med sredogorja lahko štejemo alpska hribovja in dinarske planote (glej sliko1).

Visokogorje je visok gorski svet, pri katerem je relativna višina nad ravnino nad 1000m. V Sloveniji med visokogorja štejemo gorski svet Julijskih in Kamniško-Savinjskih Alp ter Karavank (glej sliko 1).

Gorsko bojevanje - Pojem gorsko bojevanje v slovenski literaturi ni jasno opredeljen. Na tem mestu podajamo zgolj osnovno definicijo:

gorsko bojevanje - bojevanje, ki se izvaja v gorskem svetu (sredogorje, visokogorje).

Bojevanje pa lahko opredelimo kot bojno delovanje enote, skladno s cilji in namenom vojaške operacije (Veliki splošni leksikon, 1997, str. 22).

Naloga zahteva natančnejšo opredelitev pojma gorsko bojevanje, saj je za opredeljevanje vloge gorskih enot v funkciji gorskega bojevanja potrebno opredeliti dodatna znanja in sposobnosti, ki so potrebne za gorsko bojevanje. Te izhajajo iz značilnosti gorskega sveta ter značilnosti, načinov in posebnosti gorskega bojevanja. Zato natančnejši opredelitvi gorskega bojevanja namenjam posebno poglavje.

2.2 GORSKO BOJEVANJE

2.2.1 Značilnosti gorskega sveta

Gorsko okolje v pogledu bojevanja karakterizira vrsta posebnosti, med katerimi so temeljni relief in vremenski pogoji.

Značilnosti gorskega reliefa (Klemen Medja, 2001, str. 9):

- velike relativne višinske razlike,
- veliki nakloni pobočij (skrajni naklon predstavljajo stene),
- razgibanost terena (gorske verige, grebeni, globoke doline),
- gozdnatost do višine gozdne meje.

Pri gorskem reliefu je potrebno poudariti, da v vojaškem smislu absolutna višina ni faktor, na osnovi katerega bi lahko opredelili gorsko okolje. Na gorsko okolje v vojaškem smislu lahko naletimo na nizkih nadmorskih višinah, lahko meji celo na morje. V Sloveniji je primer takega okolja območje Kraškega roba, čeprav v celoti ne ustreza kriterijem gorskega sveta (relativna višina); Vipavsko dolino pa na severu omejuje teren, ki ustreza tudi temu kriteriju. Po drugi strani pa lahko obsežna ravninska območja ležijo na visokih višinah.

Značilnosti vremena v gorskem svetu (Klemen Medja, 2001, str. 9):

nizke temperature,

- velika temperaturna nihanja (glede na dnevni čas, razlike med dnevom in nočjo ob spremembah vremena),
- veter,
- intenzivnejše padavine,
- sneg (in kot posledica plazovi),
- nevihte,
- oblačnost in megla,
- intenzivnejši pojavi ob prehodu fronte,
- nenadne spremembe.

Na splošno je za gorski svet značilna spremenljivost vremena v kratkem časovnem intervalu in na kratkih razdaljah znotraj določenega območja.

Tako relief in vreme vplivata na druge dejavnike okolja, izmed katerih sta posebej pomembna prometno omrežje in prebivalstvo.

Značilnosti prometnega omrežja v gorskem svetu (Klemen Medja, 2001, str. 10):

- slabša prometna mreža,
- dobre ceste in poti le v dolinah,
- železnice so redke,
- kanaliziranost prometnic: doline, soteske, prelazi, sedla,
- ceste so izpostavljene oviranju (ozke, ovinkaste, serpentinaste, s predori, mostovi, viadukti, nasipi),
- možni so precejšnji nakloni.

Značilnosti prebivalstva v gorskem svetu:

- majhna gostota prebivalstva,
- negativen naravni prirastek - praznjenje gorskega sveta,
- migracije v mesta,
- staranje prebivalstva.

2.2.2 Značilnosti bojevanja v gorah

Posebnosti gorskega sveta vplivajo na bojevanje v gorskem svetu na različne načine. Nekatere značilnosti so splošnejše, a dejansko ima vsak način bojevanja, vsak taktični postopek, svoje posebnosti. Prav tako vpliva gorski svet tudi na uporabo posameznih rodov. Poglejmo si splošnejše značilnosti in nekatere pomembnejše posebne značilnosti bojevanja v gorskem svetu (Klemen Medja, 2001, str. 11):

bojevanje na zelo zahtevnem terenu in v zahtevnih vremenskih okoliščinah,

- zahteve po visokih telesnih zmogljivostih vojakov in starešin,
- zahteve po dodatnih znanjih, usposobljenosti in izurjenosti v vojaškem gorništvu in bojevanju v gorah,

- zahteve po sposobnosti preživetja in bojevanja v zelo zahtevnih vremenskih pogojih na zahtevnem terenu,
- boj za prometnice, gorske prelaze, ožine, prevladujoče višinske točke,
- velikost območja delovanja enot je običajno večja,
- kanaliziranost,
- oteženi in upočasnjeni premiki, pogosti so premiki peš,
- otežen manever,
- velike možnosti za izkoriščanje presenečenja in zavajanja,
- veliki medprostori, ki jih lahko izkoriščajo manjše izurjene enote,
- izkoriščanje terena in vremenskih okoliščin za vrinjenje enot,
- izkoriščanje terena in vremenskih okoliščin za prikrite premike,
- opazovanje je v določenih pogojih oteženo, v določenih olajšano,
- na slabo prehodnih terenih in v zahtevnih vremenskih okoliščinah uporaba majhnih bojnih skupin,
- samostojnejše delovanje enot,
- bojevanje na manjših razdaljah,
- uporaba helikopterskih desantov,
- uporaba helikopterjev za premik enot, za oskrbo in za transport ranjencev,
- specifičnost uporabe rezerve (lokacija – možnost pravočasne uporabe),
- oborožitev enot je lahka, orožje mora biti zanesljivo (ekstremnost razmer uporabe),
- uporaba posebne gorniške opreme (Pomembna je teža opreme ter uporaba opreme, ki omogoča preživetje v zelo zahtevanih vremenskih razmerah.),
- možnost zagotavljanja oskrbe preko lokalnih virov je majhna,
- organiziranje in vzdrževanje zvez je oteženo,
- uporaba oklepnih sredstev je omejena večinoma le na komunikacije,
- možnost množičnega oviranja (oviranje je olajšano),
- slabša možnost neposredne ognjene podpore, uporaba artilerijskih orožij s strmo krivuljo,
- velika možnost uporabe inženirskih enot (oviranje, maskiranje, utrjevanje),
- letalska podpora je omejena z reliefom (izjema so helikopterji).

Gorsko bojevanje zahteva dodatna taktična in tehnična znanja. Tehnična in taktična podkovanost, poznavanje prostora, posebna oprema in izurjene enote omogočajo, da gorsko okolje izkoristimo sebi v prid. Le primerno opremljena, usposobljena in izurjena enota (v tehničnem in taktičnem smislu) bo zmogla učinkovito izvajati

gorsko bojevanje. Zato lahko opredelim, da so prav vsa posebna znanja, spretnosti, sposobnosti in izkušnje, ki so potrebne za preživetje in gibanje v gorskem svetu, v vojaškem smislu v funkciji gorskega bojevanja.

2.2.3 Načini bojevanja v gorah

Osnovna načina bojevanja v gorah sta napad in obramba. Slednjo lahko razdelimo še na odločilno in prožno. Vsak izmed navedenih načinov bojevanja ima v gorskem svetu svoje posebnosti.

Za napad v gorskem svetu je značilno predvsem (Anže Rode, 2004, str. 19): pomembno je zavzemanje vrhov, grebenov, sedel, prelazov, vhodov v doline, mostov,

- napad vzdolž grebenov - praviloma od višjih na nižje točke, zaporedno zavzemanje vrhov, naskok se izvaja po najpoložnejših pobočjih,
- napad z vrhov proti dolini,
- napad vzdolž komunikacij – prodor po višinskih točkah, ki so nad (kontrolirajo) komunikacijo. Po komunikacijah se gibljejo enote za podporo, rezerva, logistika.
- napad vzdolž dolin – prodor po robovih doline, bočno delovanje. Lahko tudi po dnu doline s presenečenjem, hitrim prodorom – nujna zaščita bokov,
- napadi se izvajajo kot napadi na odporno točko,
- priprava napada zahteva več časa,
- širše območje napada,
- kanaliziranost, delovanje na posameznih smereh,
- bojni razpored zelo odvisen od zemljišča (npr. slemena in grebeni – razpored v globino, planote – razpored v širino)
- oteženo sodejstvovanje, težko doseganje faznih črt,
- veliki medprostori,
- teren omogoča vrinjenje enot,
- uporaba oklepni sredstev – večinoma le po komunikacijah,
- slabša možnost neposredne ognjene podpore,
- uporaba desantov,
- izkoriščanje presenečenja,
- napad v pogojih omejene vidljivosti – izjemno zahteven, a lahko zelo učinkovit (presenečenje),

- bojevanje na manjših razdaljah.

Za obrambo v gorskem svetu je značilno predvsem (Anže Rode, 2004, str. 20):

- preprečevanje zavzetja območij, ki so pomembna za nadaljnje bojevanje, obvladovanje predelov, ki nasprotniku otežujejo napredovanje (soteske, ožine v dolinah, prelazi, sedla, višje ležeči tereni),
- obramba v gorskem svetu se izvaja predvsem kot obramba posameznih odpornih točk (vrhov, grebenov, dostopne smeri preko prelazov in sedel) in s pomočjo zased (predvsem na komunikacijah, poteh),
- vremenske razmere so lahko za obrambo izrazito neugodne (hud mraz, padavine, veter...),
- pripravljenost na hitre vremenske spremembe,
- izkoriščanje terena za vzpostavitev učinkovitega ognjenega sistema (npr. nadstropni ognjeni sistem) - obramba v gorah je lahko močnejša kot na ravnini,
- bojni razpored je odvisen od terena,
- pomembnost zagotovitve povezanosti obrambe (zahtevno),
- območje obrambe je širše in je odvisno od naravnih ovir; globina mora biti usklajena s širino,
- zagotovitev premikov na naslednje položaje,
- delovanje podenot samostojnejše, zahtevno prerazporejanje,
- težko prehodni medprostori, ki jih je potrebno zavarovati ali nadzorovati,
- oklepni sredstev se praviloma ne uporablja zaradi zahtevnega izmika,
- zelo zahtevno utrjevanje - predvsem v visokogorju,
- velike možnosti oviranja prehodnih smeri, oviranje je olajšano,
- izkoriščanje presenečenja,
- bojevanje na manjših razdaljah,
- bojevanje z vrinjenimi skupinami, z desanti – ustrezna razporeditev rezerve po globini obrambe,
- usklajenost ognjene podpore, prožnost glede pokrivanja možnih desantnih območij,
- gorski svet ponuja velike možnosti dobremu organiziranju prožne obrambe, če lahko zagotovimo manever,

2.2.4 Enote namenjene, bojevanju v gorah

Običajno imajo oborožene sile posebej usposobljene in opremljene gorske enote, namenjene bojevanju v gorskem svetu, vendar so znanja in veščine s področja gorskega bojevanja pomembne tudi za druge enote, ki se lahko pri svojih nalogah srečajo z gorskim svetom ali pa se bodo lahko sobojevale s takimi enotami.

Osnovne enote za izvajanje bojevanja v gorah so enote gorske pehote, ki so običajno oblikovane kot lahka pehota. Večinoma so osnovne enote gorski bataljoni, lahko pa tudi gorski polki. Ključnega pomena pri gorskih enotah je teža oborožitve in opreme, ki bi morala biti praviloma prenosljiva. Kljub temu imajo enote gorske pehote pogosto enako oborožitev in opremo, kot enote lahke pehote, dodatno pa so opremljene z gorniško opremo, ki jim omogoča preživetje in gibanje v gorskem svetu. Če imajo gorski bataljoni tudi težjo oborožitev (npr. minometi 120mm), potrebujejo zagotovitev prevoza. Na bataljonskem nivoju je boljša rešitev zagotoviti prenosljivost vse oborožitve in opreme.

Če so gorski bataljoni v sestavi gorske brigade, potem je v sestavi brigade poleg poveljniškega in logističnega tudi artilerijski (minometni) bataljon. V formacijah gorskih brigad se pojavljajo tudi helikopterji. Gorskemu bataljonu in brigadi so glede na naloge lahko pridodane dodatne enote (artilerijske, inženirske, mehanizirane, oklepne, enote protizračne obrambe, RKBO).

Slika 2. (Priprava minometa 120 mm za transport z helikopterjem v gorati predel)

Slika 3. (Transport z helikopterjem- minomet 120 mm z pripadajočim strelivom)

Enote gorske pehote se bojujejo kot lahka pehota. Vozila se uporabljajo za premike tako dolgo, dokler relief in stanje na bojišču to dopuščata. Za premike se uporabljajo tudi helikopterji, žičnice, sani, ponekod v tujini (npr. Avstrija, Nemčija) še vedno tudi tovarne živali.

Slika 4. (Nemška gorska enota v Mitnwaldu transport MTS z konji)

Gorski bataljoni so sestavljeni iz gorskih čet, poveljniške čete, zaledne čete in čete za ognjeno podporo. Gorski bataljon mora biti samozadosten za delovanje vsaj v začetni fazi delovanja. Pripravljen mora biti za izvedbo boja na kakršnemkoli terenu in v kakršnemkoli vremenu.

Gorski bataljon se lahko bojuje v sestavi gorske brigade ali kot samostojna taktična skupina. Za izvedbo določenih nalog se gorski bataljon lahko podredi drugim večjim združenim enotam ali bojnim skupinam.

Alpski-izvidniški vod, ki je v sestavi poveljniške čete, je posebej izurjen za izvajanje zahtevnih nalog:

- zagotavlja obveščevalne podatke ter zavarovanje,
- ureja prehode preko zahtevnih odsekov, ki zahtevajo plezanje.

Dejansko pa mora biti za izvajanje navedenih nalog na nivoju čete sposoben tudi vsaj 1 oddelek v vsaki gorski četi. Glede na zahtevo po neodvisnosti delovanja mora imeti gorska četa v svoji formaciji poveljniškega voda tudi podobno izurjen alpski-izvidniški oddelek s podobnimi nalogami na nivoju čete. V tem primeru je možno na nivoju čete oblikovati tudi bojne skupine velikosti voda.

Vsi organski segmenti gorskih enot morajo biti posebej usposobljeni in izurjeni za izvajanje gorskega bojevanja. To velja tudi za vse pripadnike drugih rodov, ki so v sestavi gorskih enot (artilerija, inženirci, zračna obramba, RKBO, zveze), enako velja tudi za celotno logistiko.

Tudi pripadniki pridodanih (rodovskih) enot morajo imeti osnovna znanja o gorskem bojevanju, splošna znanja vojaškega gorništvu (preživetje, gibanje) in poznavanje specifičnosti uporabe posameznih (rodovskih) enot v gorskem svetu.

Delovanje rodovskih enot v gorskem svetu je omejeno predvsem z možnostjo prevoza in občutljivostjo oziroma izpostavljenostjo posameznih enot. Sredogorski svet z običajno bistveno bolj razvejanim sistemom komunikacij omogoča tudi prevoz artilerije, protizračne obrambe, inženirskih enot. Vendar je potrebno poudariti, da artilerija in protizračna obramba lahko podpirata delovanje v gorskem svetu s položajem v dolinah ali sredogorju. Enotam zvez predstavljajo višje točke možnost

zagotovitve organiziranja zvez, pri čemer običajno izkoriščajo predvsem sredogorski svet.

Nekaj splošnih posebnosti uporabe posameznih rodovskih enot v gorskem svetu (Klemen Medja, 2001, str. 15):

- artilerija:
 - usposobljenost za sobojevanje z gorskimi enotami,
 - omejenost uporabe orožij z majhnimi krivuljami leta,
 - uporaba orožij z večjimi krivuljami leta (havbice, minometi nad 120mm),
 - otežen transport, uporaba helikopterjev, žičnic,
 - specifičnost uporabe (streljanje pred cilj, upoštevanje spremenljivosti vremenskih razmer...).

- inženirske enote:
 - usposobljenost za sobojevanje z gorskimi enotami,
 - večje možnosti oviranja,
 - otežene možnosti utrjevanja,
 - odstranjevanje in premostitev ovir (možnost oviranja je v gorskem svetu olajšana),

- enote radiološko-kemično-biološke obrambe:
 - zahtevnejše določanje učinkov kemičnih orožij zaradi vremenske nepredvidljivosti,
 - manjši učinki biološkega orožja,
 - sekundarni učinki jedrskega orožja (zemeljski in snežni plazovi, gozdni požari),
 - ob uporabi kemičnega ali biološkega orožja zahteven dostop enot RKBO na mesto uporabe.

- zveze:
 - otežena postavitvev in vzdrževanje zvez,
 - kurirske zveze so zelo zahtevne (teren, vreme) – vedno 2 kurirja,
 - omejena uporaba žičnih zvez (teža, občutljivost na plazove, padanje kamenja, sneg),
 - otežena uporaba radijskih zvez (teren, vreme),

- postavljanje relejnih postaj.

- protizračna obramba:
 - usposobljenost za sobojevanje z gorskimi enotami,
 - izkoriščanje reliefa,
 - boj proti helikopterjem, pokrivanje dostopov do možnih desantnih področij,
 - otežen transport, uporaba helikopterjev, žičnic,
 - zaščita posameznih pomembnih objektov: mostovi, predori, galerije.

- letalstvo:
 - uporaba letalstva je omejena,
 - intenzivna uporaba helikopterjev za desante, izvidovanje, transport, oskrbo, reševanje – usposobljenost in izurjenost za izvajanje navedenih aktivnosti v zahtevnih okoliščinah (teren, vreme),
 - izkoriščanje terena in vremenske situacije,
 - posadke letal in helikopterjev morajo biti usposobljene za preživetje v gorskem svetu v primeru sile.

V SV morajo biti z osnovami vojaškega gorništvja in uporabe lastnih enot pri bojevanju v gorskem svetu usposobljeni in izurjeni tudi pripadniki drugih, ne samo gorskih enot, saj se glede na oceno možnih agresij na Republiko Slovenijo z bojevanjem v gorskem svetu lahko srečajo praktično vse pehotne enote, druge (artilerija, oklepne enote, inženirstvo, zveze, zračna obramba, letalstvo) pa morajo biti usposobljene v osnovah preživetja, posebnostih sobojevanja z gorskimi enotami in v uporabi lastnih enot v gorskem svetu.

Tudi na področju gorništvja velja načelo postopnosti od lažjega k težjemu. Če je naš cilj, da postanemo vrhunski alpinisti ali gorniki, bomo morali prehoditi določeno pot, na kateri bomo postopoma spoznavali veščine in pridobivali nova znanja. Preden se bomo lotili točno določene naloge, bomo izvedli priprave na treh področjih (Miha Kuhar, 2004, str. 8):

- osebne priprave,
- skupinske priprave,
- materialne priprave.

2.3 RAZLIKE MED PEHOTNIMI IN GORSKIMI ENOTAMI

Razlike med lahko pehoto na manevrskem in gorskem zemljišču izhajajo iz značilnosti gorskega okolja in so delno že opredeljene v značilnostih gorskega bojevanja. V primerjavi z lahko pehoto na manevrskem zemljišču veljajo za gorsko pehoto naslednje značilnosti (Klemen Medja, 2001, str. 26):

- uporaba posebne gorniške opreme, ki omogoča preživetje in gibanje v gorskem svetu,
- usposobljenost in izurjenost za gibanje po zelo zahtevnem gorskem svetu (stene, grebeni, soteske, grabe),
- izvajanje bojevanja na zelo zahtevnem terenu in v zahtevnih vremenskih okoliščinah,
- zahteve po visokih telesnih zmogljivostih vojakov in starešin, ki omogočajo dolgotrajne napore v gorskem svetu,
- otežena izvedba premikov, pogosti so premiki peš,
- izvajanje manevra v zelo zahtevnih pogojih,
- večja uporaba presenečenja in zavajanja, ki pa je pogojena z vrhunsko usposobljenostjo in izurjenostjo enot,
- veliki medprostori, ki jih lahko izkoriščajo manjše izurjene enote,
- večja možnost izkoriščanja terena in vremenskih okoliščin za vrinjenje enot,
- v slabo prehodnih terenih in v zahtevnih vremenskih okoliščinah uporaba majhnih bojnih skupin (velikosti čete in tudi velikosti voda),
- samostojnejše delovanje enot,
- zahteve po večji samoiniciativnosti enot,
- zahteve po večji samoiniciativnosti enot,
- večja uporaba helikopterskih desantov,
- večja uporaba helikopterjev za premik enot, za oskrbo in za transport ranjencev,
- težje organiziranje in vzdrževanje zvez,
- bistveno manj možnosti za sobojevanje z oklepnimi sredstvi,
- večje možnosti oviranja,
- slabša možnost neposredne ognjene podpore,
- omejenost letalske podpore (relief).

2.4 DODATNA ZNANJA IN POTREBNE SPOSOBNOSTI

Znanja in sposobnosti lahko razdelimo v več skupin:

- telesna pripravljenost,
- usposobljenost in izurjenost v preživetju in gibanju v gorskem svetu,
- usposobljenost in izurjenost v gorskem bojevanju.

Telesna pripravljenost vojakov in starešin mora omogočati dolgotrajne napore v gorskem svetu.

Osnovna telesna pripravljenost je pomembna tako za vojake, kot za starešine in pomeni pripravljenost, ki omogoča sposobnost premagovanja dolgotrajnih (tudi večdnevni) telesnih naporov v gorskem svetu, vendar je omejeno na manj zahteven teren (poti in brezpotja).

Višja stopnja telesne pripravljenosti se odraža v sposobnosti plezanja v zahtevnejših plezalnih smereh in je povezana tudi z dodatnim znanjem in izkušnjami. Višja stopnja telesne pripravljenosti se zahteva od pripadnikov alpskih izvidniških vodov, skupin za bojevanje v posebnih pogojih (diverzantske enote), od vojaških alpinistov, vojaških gorskih reševalcev in vojaških gorskih vodnikov. Vojaške alpiniste, vojaške gorske reševalce in vojaške gorske vodnike imajo gorske enote drugih oboroženih sil v svojih formacijah ali pa se za določene dolžnosti zahteva pridobitev naziva.

Usposobljenost in izurjenost v preživetju in gibanju v gorskem svetu je naslednji element. Znanja s tega področja so združena v pojmu »vojaško gornišvo«:

- poznavanje gorskega okolja,
- poznavanje vremena v gorskem svetu,
- poznavanje vojaške gorniške opreme in njene uporabe,
- poznavanje nevarnosti v gorskem svetu in načinov, kako se jim izogniti,
- gibanje v gorskem svetu (vrvna tehnika, hoja po poteh in brezpotjih, plezanje, smučanje, turno smučanje),
- premagovanje naravnih ovir (izdelava prehodov),
- orientacija in navigacija v gorskem svetu,
- preživetje, bivakiranje,

- gorsko reševanje,
- priprava in izvedba vojaških gorniških aktivnosti.

Navedena področja so zelo obširna. Vsak nivo znanja zahteva tudi izkušnje, ki se pridobivajo počasi, saj so povezane z obvladovanjem vedno zahtevnejšega terena. Poleti od poti preko brezpotij do lahkih in zahtevnih sten, pozimi od smučanja po smučiščih prek lažjih in težjih zimskih vzponov do turnega smučanja, plezanja v grapah, stenah, slapovih.

Poudariti je potrebno, da je tudi v tem primeru usposobljenost in izurjenost vezana na izvedbo usposabljanj in urjenj v letnih in zimskih pogojih. Tudi pri gorskem bojevanju se zahteve stopnjujejo.

3 GORSKE ENOTE SLOVENSKE VOJSKE

3.1 ZGODOVINA SLOVENSКИH GORSKIH ENOT

Slovenci smo od nekdaj veljali za dobre in strumne vojake, toda zgodovinska dogajanja in poti so vedno peljale k temu, da so naši fantje služili v različnih vojskah različnih držav. Ravno zaradi svoje klenosti in domačnosti z gorskim svetom so bili slovenski vojaki zelo iskani gorniki v času tedanje Avstro-Ogrske in kasneje v Jugoslaviji. Veliko mož in fantov je služilo v gorskih enotah in jim s svojim delom dalo prepoznaven pečat.

Prvo uradno priznana slovensko gorsko enoto pa smo dobili šele v času naše nove države, in sicer 21.9.1992, ko je bil na Bohinjski Beli ustanovljen 1/32. gorski bataljon v sklopu tedanjega 3. pokrajinskega poveljstva s poveljstvom v Kranju. Vse od takrat ima slovenska vojska v svoji sestavi 1 gorski bataljon, le v času obstoja 32. gorske brigade (1993–2001) je v letu 2000 deloval še 3. gorski bataljon s sedežem v Kranju.

Gorski bataljon SV je preživel različne reorganizacije in spreminjal imena ter bil pod poveljstvom različnih brigad, kar najbolj nazorno prikazuje tabela št.1.

Tabela 1: Zgodovina poimenovanja gorskega bataljona SV

Obdobje	Ime gorskega bataljona	Nadrejeno poveljstvo
1992	1/32. planinske brigade	3. pokrajinsko poveljstvo
1993 - 1996	1/32. gorske brigade	32. gorska brigada
1996	1. poskusni bataljon	32. gorska brigada
1996 - 2001	1/32. gorske brigade	32. gorska brigada
2001	132. GORB	1. BR SV
2002	132. GORB	52. BR SV
2004	132. GORB	72. BR SV

Vir: Bilten, 2002, str.4

3.2 GORSKI BATALJON SV

3.2.1 Kronologija gorskega bataljona SV

132. gorski bataljon SV, ki je pod poveljstvom 72. BR SV, je edini gorski bataljon Slovenske vojske. Enota domuje v vasi Bohinjska Bela, ki leži v neposredni bližini turističnega kraja Bled na Gorenjskem, torej v SZ delu Slovenije. To je predvsem gorat svet, kjer se višine gora vzdignejo vse do 2864 mnm, kot je visok najvišji slovenski vrh - Triglav. Sama vas in s tem tudi vojašnica leži v ozki dolini med dvema visokogorskima planotama Pokljuko in Jelovico. Vojašnica Bohinjska Bela je bila zgrajena že leta 1934 in vse od takrat prehajala iz rok v roke, od vojske kraljevine Jugoslavije, Nemške vojske, Jugoslovanske ljudske armade do današnjega dne, ko je vojašnica v sklopu Slovenske vojske. Zanimivo pa je to, da so bile vse te enote izključno gorske!

Po desetdnevni vojni leta 1991 in po sklepu predsedstva SFRJ, da se JLA mora v treh mesecih umakniti z območja Slovenije, je v oktobru leta 1991 vojašnica na Bohinjski Beli končno le prišla v slovenske roke.

Uradna otvoritev vojašnice in s tem začetek dela gorskega bataljona je bila 21. septembra 1992.

V vojašnici na Bohinjski Beli se trenutno poleg 132. gorskega bataljona nahajata še LOGEVOJ in Gorska šola SV.

Gorniki so v tem obdobju usposobili 20 generacij vojakov, to je skupaj kar 7000 slovenskih fantov.

Bataljon se kot gorska enota usposablja za bojevanje v ekstremnih pogojih, predvsem v našem sredogorju in visokogorju. Gorski bataljon, kot ena izmed specifičnih enot SV, je sodeloval na vseh večjih vajah doma in nekajkrat celo v tujini. To zahteva posebno usposobljenost njegovih pripadnikov, predvsem starešinskega kadra, ki se aktivno in stalno izobražuje doma in na zahtevnih usposabljanjih v tujini (Švica, Avstrija, Nemčija, ZDA ...) Že nekaj let dobršen del

poklicnih pripadnikov enote stalno sodeluje v mirovnih operacijah, predvsem na območju Balkana.

Gorska enota z Bohinjske Bele je veliko prispevala k sami uveljavitvi Slovenije in SV na mednarodnem področju. Redno sodelovanje in stike so v tem obdobju navezali zlasti z alpskimi državami, predvsem zaradi gorniškega usposabljanja. Poleg nenehnih medsebojnih izmenjav izkušenj je bilo v sami vojašnici veliko pomembnih obiskov. Tako je bilo v dobrih desetih letih 162 domačih in 137 tujih obiskov. Vojaško najpomembnejši so bili obiski g.Solane, g.Perry-ja ter številnih obrambnih ministrov in načelnikov generalštabov iz 24 različnih evropskih držav in ZDA.

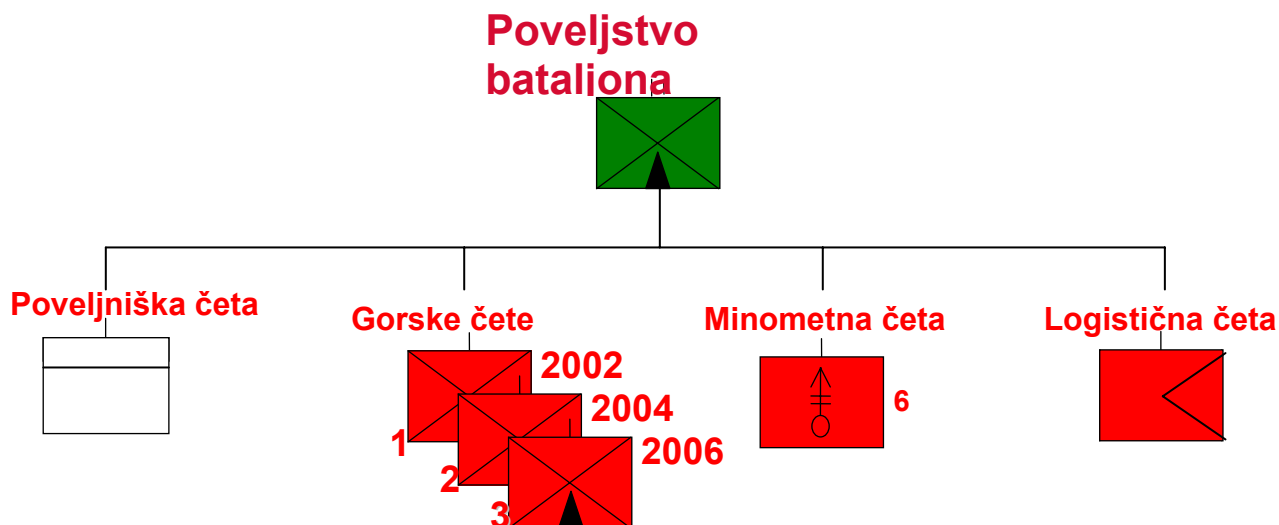
Zaradi svoje uspešnosti in prepoznavnosti je gorski bataljon, kot ena prvih enot v Sloveniji, leta 1995 prejel red Slovenske vojske, ki je najvišje vojaško priznanje v Sloveniji.

Gornikom je bilo osnovno merilo vrhunsko usposobiti svoje vojake, enote in bataljon tako, da bodo v vsakem trenutku sposobni izvrševati bojne in druge naloge, v mirnem času pa s kvalitetnim delom dvigovati ugled Slovenske vojske in tudi Slovenije (Bilten, 2002, str.4).

3.2.2 Formacija 132. Gorskega bataljona

Gorski bataljon SV ima v svoji formaciji naslednje enote: poveljstvo bataljona, poveljniško četo (alpsko-izvidniški, protioklepni vod in vod zvez), 3. gorske čete, minometno četo in logistično četo (transportni, intendantski, sanitetni vod , vod za oskrbo in vod za vzdrževanje).

Slika 5 : Formacija 132. Gorski bataljon

Vir: *Formacija bataljona (2006, str.5)*

3.2.3 Naloge gorskega bataljona SV

Glavne naloge gorskega bataljona so skladne z glavnimi nalogami SV, vendar usmerjene v področje dela gorskega bataljona.

Za zagotovitev glavnih nalog so v mirnodobnem času posebej pomembne naslednje naloge:

- usposabljanje vojakov nabornikov,
- usposabljanje pripadnikov stalne sestave,
- usposabljanje in urjenje pripadnikov rezervne sestave (prostovoljna rezerva),
- ohranjanje slovenske vojaške gorniške tradicije,
- sodelovanje pri usposabljanju tujih enot,
- sodelovanje z GORŠ SV.

Poleg splošnih nalog obstajajo še posebne naloge (Medja, 2004, str.4):

- zagotavljanje pripravljenosti enote (bojna pripravljenost, naloge zaščite in reševanja),
- usposabljanje (v enoti, izven enote),
- mednarodne obveznosti.

3.2.4 Posebnosti slovenskih gorskih enot

Od leta 1992 pa do 1996 so se vojaški gorniki v gorski enoti usposabljali samo v 3.fazi usposabljanja, torej v zadnjih treh mesecih sedemmesečnega služenja

domovini. Poudarek, poleg pehotnega, je bil zlasti na alpinističnem usposabljanju, kjer se glede na vremenske razmere oz. letni čas izvaja poletno ali zimsko alpinistiko.

Bistvo zimske alpinistike je usposobiti vojaka za hojo in plezanje v snegu in ledu, za varstvo pred snežnimi plazovi ter ga naučiti osnov smučanja in turne smuke.

Letna alpinistika pa temelji na plezanju v kopni steni, reševanju v gorah ter premagovanju naravnih ovir z uporabo improvizacij.

Zaradi narave in vsebin usposabljanja morajo biti vsi pripadniki gorskega bataljona opremljeni s posebno gorniško (alpinistično) opremo, ki je večinoma domače proizvodnje, nekaj te opreme je tudi od vrhunskih tujih proizvajalcev.

Od leta 1996 so (tako kot v večini preostalih vojašnicah Slovenske vojske) tudi na Bohinjski Beli pričeli z enovitim programom sedemmesečnega usposabljanja, razdeljenega na tri faze. Tako so vojaki pri gornikih ostali tekom celotnega služenja vojaškega roka. V prvi dvomesečni fazi vojaka usposabljammo kot posameznika, v drugi dvomesečni fazi vojake usposabljammo v okviru posadk in oddelkov, v zadnji tromesečni fazi pa izvajajo naloge v okviru vodov, čet in bataljona.

Leta 2002 se je v 132. GORB začela usposablјati prostovoljna rezerva SV. Novost pri usposabljanju SV je bila zaupana ravno gorski enoti SV, kar je posebno priznanje delu in usposobljenosti enote. Sedaj se v enoti aktivno usposablјajo tri pehotne čete ena minometna četa 120mm in ena logistična četa pripadnikov prostovoljne rezerve.

4 LOGISTIČNA PODPORA

Oskrba je funkcionalno področje logistične podpore, zato so v nadaljevanju predstavljena osnovna načela o delovanju vojaške logistike v gorski enoti.

4.1 OSNOVNI POJMI, POVEZANI Z LOGISTIKO

Logistika je znanost načrtovanja in izvajanja premika in oskrbovanja sil. V najbolj razumljivem pomenu je logistika tisti del vojaških operacij, ki se nanašajo na:

- načrtovanje in razvoj, nabavo, shranjevanje, prevoz, razdeljevanje, vzdrževanje, evakuacijo in odstranjevanje materiala;
- prevoz osebja;
- nabavo ali opremljanje služb;
- sanitetno in zdravstveno podporo.

Delovanje vojaške logistike zajema šestih povezljivih logističnih funkcionalnih področij:

- oskrbovanje,
- premik in transport,
- vzdrževanje MS,
- zdravstveno zagotovitev,
- vojaško infrastrukturo,
- finančno zagotovitev.

Vojaška logistika se pojmuje predvsem kot večšina načrtovanja razvoja, upravljanja in vzdrževanja materialnih resursov, ki so potrebni za izvajanje vojaške obrambe (bojevanja). Gre za usklajeno dejavnost vojaških poveljstev, uprav, zavodov in enot; z njo se zagotavljajo najugodnejši materialni in zdravstveni pogoji za bojevanje (po Kojadin, 2001, str.6).

Logistična zagotovitev je element podpore bojevanja, ki ima nalogo, da v določenem časovnem intervalu zagotovi materialne, zdravstvene in življenjske pogoje bojevanja. To je seštevek vseh ukrepov, aktivnosti in opravil, s katerimi se ustvarjajo

najboljši pogoji za uspešno bojevanje in preživetje enote v celoti (po Kojadin, 2001, str.6).

Organizacija logistične zagotovitve je usklajena z organizacijsko strukturo SV in sistemom poveljevanja in kontrole. Nadrejeno poveljstvo je odgovorno za stalno, popolno in pravočasno logistično zagotovitev podrejenih in pridodanih enot. Logistična zagotovitev SV je organizirana tako, da so enote za hitra posredovanja logistično samostojne, glavne sile delno logistično samostojne, pri ostalih enotah pa so možne kombinacije logistične zagotovitve.

4.2 NAČRTOVANJE OSKRBE

Načrtovanje oskrbe je zahteven proces, ki vključuje mnogo faktorjev; gre za skupinsko delo. Dobro načrtovana in na bojišču izvedena oskrba je pogoj za uspeh bojne naloge. Načrtovanje oskrbe se začne istočasno, kot se začne načrtovanje izvedbe bojne naloge, pri načrtovanju oskrbe GORB, ki se izvaja v štabu bataljona, sodelujejo vsi člani poveljstva in poveljstvo čet, (FM 3-21,21, 2003, str.11-1).

Načrtovanje oskrbe je naloga, ki se izvaja na nivoju bataljona in čete. Poveljnik čete in njegov namestnik načrtujeta oskrbo čete, poveljniki vodov (PV) pa so odgovorni za izvedbo načrta oskrbe na vodni ravni, vodni podčastniki (VPČ) nadzirajo izvedbo oskrbe voda in bojnih vozil (FM 3-21,21, 2003, str.11-1).

4.2.1 Izdelava načrta oskrbe gorske čete

Popolno izdelan načrt oskrbe za četo naj bi ponudil odgovore na vsa zastavljena vprašanja, ki so predstavljena v nadaljevanju (FM 3-21,21, 2003, str.11-2,3).

- 1) **Oskrbovalne tehnike.** Poveljnik mora proučiti nalogo in situacijo ter izbrati najprimernejšo oskrbovalno tehniko za izvedbo oskrbe GORČ. Situacijo preuči s pomočjo specifičnih taktičnih faktorjev (METT – TC).
- 2) **Potrebne količine**
 - Kakšne količine sredstev potrebujemo za vojaka, za bojno vozilo itd.?
 - Ali bo potrebno četo oskrbeti med samo izvedbo bojne naloge?
 - Ali bojna naloga zahteva pred-nastavljen način oskrbe?

3) **Ogroženost**

- Poveljnik zahteva in preuči oskrbovalne podatke ter oceni možnost napada med časom izvajanja oskrbe. Oceni, kako lahko sovražnik vpliva na izvedbo oskrbe med bojem.
- Kdaj in kje se pričakuje stik z nasprotnikom?
- Kakšne so pričakovane izgube v vodu, glede na stik z nasprotnikom.
- Kakšen vpliv na izvedbo oskrbe bodo imeli sovražnikovi oborožitveni sistemi (RKBO, letala, helikopteri, artilerija...).
- Število vojnih ujetnikov ter kje jih lahko pričakujemo?

4) **Zemljiščni pogoji in vreme.**

- Kako bosta zemljišče in vreme vplivala na izvedbo oskrbe med bojevanjem?
- Kje zemljišče znotraj območja delovanja motorizirane čete omogoča najboljšo zaščito za izvajanje vzdrževanja, popravil in dopolnjevanja?
- Katere poti se bodo uporabljale za evakuacijo ranjencev in bojnih vozil?
- Katere so četne »umazane«¹ poti za evakuacijo kontaminiranih vojakov, bojnih vozil in druge tehnike?

5) **Čas in lokacija.**

- Kdaj in kje bo vod/četa potrebovala oskrbo?
- Kje na bojišču je najboljši prostor za dopolnjevanje, glede na pričakovan prostor in čas bojnega stika s sovražnikom?
- Kje bo lokacija zbirne točke vojnih ujetnikov?

6) **Zahteve.**

- Kakšne so oskrbovalne zahteve glede na sredstva in način transporta?
- Katere enote imajo prioriteto pri oskrbi s sredstvi tretjega oskrbovalnega razreda?
- Katere enote imajo prioriteto pri oskrbi s sredstvi prtega oskrbovalnega razreda?

7) **Faktor tveganja.**

- Kakšna je relativna varnost pri izvedbi oskrbe?
- Kaj lahko četa stori, da bi maksimalno zmanjšali ogroženost oskrbovalnih vozil?

1. UMAZANE ta izraz se uporablja takrat, ko govorimo o uporabi nasprotnikovih bojnih strupih oziroma uporabe jedrskega orožja.

8) **Oskrbovalne tehnike.**

- Katera je najboljša tehnika oskrbe GORČ glede na rešitve, pridobljene med načrtovanjem podpore?

4.3 RAZREDI OSKRBE

Zahteve sodobnega bojišča narekujejo številna sredstva oskrbe. Zaradi lažjega načrtovanja sredstev, potrebnih za oskrbo enote, ki izvaja bojno (ne-bojno) nalogo, so sredstva razdeljena v kategorije oz. razrede. Poveljnik MOTČ v fazi načrtovanja logistične podpore izdela načrt, zadnja točka opredeljuje razrede oskrbe, ki omogočijo samo nabavo sredstev iz oskrbovalnih postaj višjega nivoja. V Slovenski vojski poznamo pet razredov oskrbe; gre za standardizacijo in klasifikacijo sredstev v omenjene razrede.

4.3.1 Razredi oskrbe v Slovenski vojski

Razred I

Prehrana in sredstva za osebno porabo kot so artikli prehrane za pripravo tekočih obrokov in dopolnil k prehrani, suhi dnevni obroki, artikli prehrane in hrane za živali, voda za pitje, sredstva za osebno higieno in higieno bivalnih in delovnih prostorov, pijače, cigarete, baterije in fotografski material (nevojaški).

Razred II

Sredstva, ki pripadajo po materialni formaciji in predpisanih kriterijev pripadanja, kot so: oborožitev in oprema, osebna oprema (oblačila in obutev), osnovna sredstva in drobni inventar za splošno rabo, vozila, šotori, orodje, sanitetni material, nadomestni deli.

Razred III

Goriva, olja in maziva za vsestransko uporabo, zaščitna maziva, plini in trda goriva, hladilne tekočine, dodatki za goriva, trda goriva in kemična sredstva.

Razred IV

Gradbeni material, sredstva za utrjevanje in ovire (tudi oprema in vozila, ki niso v formaciji iz razreda II).

Razred V

Vse vrste streliva, eksplozivna sredstva, mine, vžigalniki, pirotehnične zmesi, rakete, projektili in kemični agensi vseh vrst.

I. razred oskrbe

Definicija: Hrana in sredstva, ki jih porabijo osebe in živali za zadovoljevanje svojih potreb, ne glede na pogoje bivanja in delovanja.

Pozicija na bojišču: Točke prvega oskrbovalnega razreda se ponavadi nahajajo v bataljonskem ali četnem oskrbovalnem območju. Sredstva se dostavljajo v logističnem paketu; v oskrbovalno postajo (OSKP) jih dostavi transportni vod logistične čete (LOGČ) bataljona. GORČ nima lastnih sposobnosti za pripravo hrane (Edwards, 2000, str.97).

Oskrba z vodo

Vodo zagotavlja vod za oskrbo z vodo (iz LOGČ bataljona), ki je opremljen in usposobljen za čiščenje, skladiščenje in distribucijo pitne vode. GORČ se oskrbuje z vodo vsakodnevno.

II. razred oskrbe

Definicija: Intendantska sredstva kot so oblačila, sredstva preventivne medicine, sredstva za vzdrževanje higiene na bojišču, oprema za šotorjenje, orodje za čiščenje in vzdrževanje opreme in oborožitve, tekstil in usnje. Sredstva se nahajajo na lokaciji LOGB, in se pridobijo na zahtevo iz enote (Edwards, 2000, str.97).

III. Razred oskrbe

Definicija: Goriva in maziva za vse namene, kuriva in dodatki za goriva. Gorivo in mazivo zagotavlja vod za oskrbo iz logističnega bataljona. Častnik za logistiko organizira logistični paket, v katerega je vključena tudi oskrba z gorivom in mazivom, količina je predvidena med načrtovanjem oskrbe ali po zahtevku (Edwards, 2000, str.97).

IV. Razred oskrbe

Definicija: Gradbeni materiali, material za oviranje in maskiranje, bodeča žica, betonski bloki, vreče s peskom in podobni materiali. S standardnimi operativnimi postopki enote je določen bojni komplet sredstev četrtega razreda za posamezno

enoto. Večji del sredstev se nahaja na lokaciji LogBat in se dostavi na zahtevo posamezne čete (Edwards, 2000, str.97).

V. Razred oskrbe

Definicija: Vse strelivo in eksplozivi, vključno s pirotehničnimi, vadbenimi in šolskimi eksplozivnimi sredstvi. Oskrba s temi sredstvi se vrši na točki za oskrbo s strelivom. Strelivo za četo zagotavlja oddelek za oskrbo s strelivom LOGČ, LOGB. GORČ se popolni s strelivom z lastnimi zmogljivostmi (Edwards, 2000, str.97).

VI . Razred oskrbe

Definicija: Sredstva, ki so jih zahtevali posamezniki, kot so žvečilni gumi, cigarete, brezalkoholne pijače, dodaten pribor za osebno nego, slaščice in drugi predmeti, ki jih lahko naročijo vojaki. Ta sredstva se ponavadi nahajajo na mestu oskrbe s sredstvi prvega razreda. Oskrba s temi sredstvi se vrši vsakih 30 dni (paket zdravstvenih in dopolnilnih sredstev).

VII. Razred oskrbe

Definicija: Glavna bojna sredstva ali bojni sistemi, ki z uporabo ne izgubijo na vrednosti, kot so tanki, tovornjaki, druga vozila, orožje...

GORČ nemudoma poroča o izpadu takšnega sredstva. LOGB zagotavlja sredstva te vrste pripravljena za boj, sredstva se dostavijo skupaj z LOGPAC (Edwards, 2000, str.97).

VIII. Razred oskrbe

Definicija: Vsa sredstva sanitetne oskrbe, kot so zdravila, sanitetna oprema, sredstva prve pomoči, tablete za dezinfekcijo vode, prašek za noge. Sredstva dostavi LOGB skupaj s sredstvi LOGPAC; tam jih prevzame sanitetni vod (Edwards, 2000, str.97).

IX. Razred oskrbe

Definicija: Nadomestni deli, ki so potrebni za popravilo druge opreme in oborožitvenih sistemov, kot so pogonski motorji, menjalniki, deli transmisije, zavore, jermeni, zobniki. GORČ poseduje omejeno količino teh sredstev, z njo zagotavlja tekoče vzdrževanje pehotnega orožja in sredstev zvez. Sredstva se nahajajo v

OSKO bataljona, zagotavlja jih četa za vzdrževanje iz LOGB (Edwards, 2000, str.97).

X. Razred oskrbe

Definicija: Sredstva povezana s civilno strukturo, sredstva za splošen kmetijski in ekonomski razvoj, šolske potrebščine, traktorji...(Edwards, 2000, str.97).

MISC

Ta kategorija zajema vsa sredstva, ki niso zajeta v nobenem izmed naštetih razredov.

5 OSKRBA V SLOVENSKI VOJSKI

Oskrba zajema dejavnosti, ukrepe in postopke, s katerimi zagotavljamo neprekinjeno oskrbovanje enot s sredstvi in storitvami, ki so potrebna za izvedbo bojne naloge.

Dejavnosti oskrbe predstavljajo ključno funkcijo za izvedbo nalog vsake bojne enote, motorizirane čete/voda. Oskrbo sestavljajo logistične in kadrovske funkcije, samo načrtovanje oskrbe pa mora biti integrirano v vse faze načrtovanja taktične bojne naloge. Dobro načrtovana in na bojišču izvedena oskrba predstavlja pogoj za uspešno izvedbo in končen uspeh bojne naloge.

Dejavnosti oskrbovanja razdelimo na oskrbo z blagom in na storitve. Oskrba z blagom zajema nabavo, distribucijo, skladiščenje, ohranjanje zalog in rezerv ter izločitev le-teh. Vključuje tudi določanje vrste in količine zalog ter rezerv po razredih oskrbe (po Kojadin, 2001, str.8).

5. 1 ORGANIZACIJA OSKRBE

Organizacija oskrbe mora potekati tako, da je vzpostavljen učinkovit in neprekinjen pretok dopolnjevanja zalog s ciljem, da bi se izognili maksimalnim obremenitvam in nevarnostnim izgub.V SV organiziramo oskrbo po treh metodah:

- »OD SEBE«
 - »K SEBI« in
 - »DIREKTNO«
-
- Metoda oskrbe »OD SEBE« je način oskrbe uporabnika po **načrtu** in na podlagi **predvidene porabe**, neodvisno od njegove dejanske porabe in zalog.
 - Metoda oskrbe »K SEBI« je način oskrbe uporabnika po načrtu, na podlagi njegovih **zahtevkov**.
 - Pri metodi oskrbe DIREKTNO poteka oskrba uporabnika neposredno do končnega uporabnika in se izvaja zlasti v negotovih situacijah, oziroma v primerih **izrednih zahtev** za oskrbo.

Vse tri metode se lahko v praksi medsebojno dopolnjujejo in prekrivajo s ciljem učinkovitega in pravočasnega dopolnjevanja enot.

5.2 DISTRIBUCIJA OSKRBOVALNIH SREDSTEV

Distribucija se lahko izvede kot:

- razdelitev na točki oskrbe (»**prevzem**«),
 - distribucija do enot (»**dostava**«),
 - kombinirani način.
-
- Princip **prevzem** pomeni, da uporabniki ali nižja oskrbovalna enota, prihaja po sredstva v višjo oskrbovalno enoto s svojimi sredstvi.
 - Princip **dostava** pomeni, da enota, ki razpolaga z zalogami, le-te s svojimi silami in sredstvi dostavlja v nižje oskrbovalne postaje – v nižjo logistično enoto.

Za izvedbo transporta do enote je odgovorna logistična enota, ki izvaja oskrbo. Zaradi doseganja večje učinkovitosti oskrbe je možno obe metodi oskrbe tudi kombinirati. Osnovni princip oskrbovanja v boju je **dostava**, kar pomeni, da LOGČ dostavlja zaloge bataljona, ki jih hrani, s svojimi silami in sredstvi v ČOSKP. Na počitku in v miru pa se praviloma uporabljata principa **prevzem in dostava** (po Kojadin, 2001, str.8).

5.2.1 Distribucija sredstev prvega razreda

Sredstva prvega razreda oskrbe (material in sredstva, ki jih porabijo osebje in živali za zadovoljevanje svojih potreb, ne glede na pogoje bivanja in delovanja) se ponavadi zagotavljajo v ČOSKP (Edwards, 2000, str. 60).

Glede na taktično situacijo poznamo tri osnovne metode distribucije (Edwards, 2000, str. 60):

1. Z vozilom do vozila

Sredstva prvega razreda se prepeljejo s tovornim vozilom iz OSKO do bojnih vozil. Ta metoda se prednostno uporabi, kadar sta prioritetni hitrost in mobilnost. Tehnika zahteva skrbno načrtovanje in usklajevanje, da ne prihaja do prometnih zamaškov znotraj OSKP.

2. Paket za enoto

Vsa sredstva prvega razreda za posamezno enoto se zložijo v grmado na točki oskrbe, paket se označi z imenom oskrbovane enote in naloži na palete. Ta metoda je primerna za oskrbo z vsemi sredstvi prvega razreda, zagotavlja dober nadzor nad porabo vseh sredstev. Uporaba te metode zahteva nekaj več časa in vojakov, ki sortirajo in zlagajo sredstva na palete, rajon oskrbovalne točke pa mora biti varovan. Metodo odlikuje predvsem hiter prevzem sredstev s strani oskrbovanih enot.

3. Paket sredstev

Oskrbovalna sredstva se ločeno zložijo na grmade (eno sredstvo – ena grmada), le-te si sledijo v vrsti. Oskrbovana enota se premika ob sredstvih in vzame predpisano količino posameznega sredstva. Ta metoda zahteva manj časa za pripravo sredstev oskrbe, vendar zahteva več časa za prevzem in prehod oskrbovane enote skozi oskrbovalno točko.

5.3 OPERATIVNO TEHNIČNI KRITERIJI

Za oblikovanje in vzdrževanje zalog in rezerv se uporabljajo operativno tehnični kriteriji (OTK), ki so osnova za načrtovanje oskrbe enot, (po Kojadin, 2001, str.11):

- **Bojni komplet** (B/K) je kriterij, s katerim izkazujemo količino in vrsto SIMES in raket, ki pripada oborožitvenemu sistemu – vojaku, orožju ali bojnemu sredstvu. Na samo količino b/k vplivajo različni dejavniki, kot so oprema vojaka, teža streliva, kapaciteta shrambe za strelivo v vozilu, taktična zadovoljivost oziroma preračun streliva na oborožitveni sistem oziroma enoto za izvedbo njene osnovne naloge.
- **Enotovna zaloga** je kriterij, s katerim izkazujemo količino in vrsto MS (materialna sredstva), ki jih ima enota pri sebi. Za SIMES in rakete se enotovne zaloge praviloma izkazujejo v B/K.

- **Dan oskrbe** (D/O) je kriterij, s katerim izkazujemo potrebno količino MS za zagotovitev enodnevnne oskrbe. Odvisen je predvsem od narave operacije, okolja, kjer se operacija odvija, od izkušenj, ...
- **Odobrena poraba** je kriterij, s katerim izkazujemo dovoljeno porabo MS enote ali posameznika za izvedbo določene naloge. Lahko se definira za izvedbo celotne naloge oziroma po fazah ali etapah. Praviloma se izkazuje v B/K.
- **Dnevna izguba** je kriterij, s katerim izkazujemo izgube posameznih vrst ali skupin MS pri enodnevnem izvajanju delovanja.

5.4 NAČELA OSKRBE GORSKE ČETE

Oskrba v četi zajema: tehnično, intendantsko, sanitetno zagotovitev in proti-požarno zaščito. Z njo dosežemo popolnjenost vodov, oddelkov z vsemi MTS, bojno pripravljenost oklepnih vozil in drugih bojnih sredstev, dobro zdravstveno stanje ljudi v enoti, preprečujemo in lokaliziramo nastale požare (SSNO, 1978, str. 55).

Kadar gorska četa bojno deluje v sestavi bataljona ali bataljonske bojne skupine, se oskrba čete izvaja v BOSKP, kadar pa četa deluje samostojno, se oskrba vrši v ČOSKP, ki jo organizira četa samostojno. V posebnih primerih četa organizira tudi četno sanitetno postajo in formira mesto za evakuacijo ranjencev na višji nivo zdravstvene oskrbe – bataljonska sanitetna postaja. Za logistično oskrbo čete in morebitnih pridodanih enot je odgovoren PČ (SSNO, 1978, str. 55).

Materialne rezerve čete se nahajajo pri vojaki in bojnih vozilih. Vrste in količina materialnih rezerv so določene z materialno formacijo in posebnimi ukazi za trenutno delovanje in namembnost čete. Določen del materialnih rezerv je stalen in ga je potrebno vzdrževati na nivoju, ki bo v vsakem trenutku zagotavljal sposobnost čete za izvedbo določene bojne naloge (SSNO, 1978, str. 56).

Logistična oskrba čete s strelivom, gorivom in mazivom se prvič izvede že v pričakovalnem rajonu čete, med samim bojem in po njem se izvede v BOSKP ali v posebnih primerih v ČOSKP.

Sredstva se lahko četi dostavijo v pripravljalni rajon ali rajon postanka. Glede na situacijo lahko četa organizira samostojen prevzem sredstev iz OSKBP. Za prevoz

sredstev se lahko uporabijo tudi mehanizirana vozila. Z oskrbovalnimi sredstvi vsakodnevnega značaja se četa oskrbuje brez nenehnih zahtevkov, sredstva, ki se navezujejo na različne bojne naloge zahteva OSKPČ iz BOSKP (SSNO, 1978, str. 57).

Osnovno vzdrževanje materialno tehničnih sredstev zajema: dnevne preglede (pregled pred uporabo, med uporabo, po uporabi), streženje sredstev, tedenske preglede. Osnovno vzdrževanje izvajajo neposredni uporabniki sredstev, to so vojaki posamezniki in posadke bojnih vozil, potek vzdrževanja nadzirajo PO in VPČ (SSNO, 1978, str. 57).

Intendantska oskrba v GORČ zajema prehranjevanje, zamenjavo oblačil in obuval. Moštvo čete se prehranjuje s hrano iz BOSKP, dostavo izvede četa samostojno, za delitev hrane je zadolžen ČOSKPČ, ki organizira delilnico hrane in delivce hrane. Oskrba z oblačili in obutvijo se izvaja izključno v BOSKP (SSNO, 1978, str. 57).

Za **sanitetno oskrbo** v četi je odgovoren PČ. Sanitetna oskrba zajema (SSNO, 1978, str. 58):

- organizacijo in nadzor nad izvajanjem osnovnih higienskih in zdravstvenih postopkov,
- nudenje samopomoči, medsebojne pomoči, prve pomoči in evakuacije ranjenih,
- oskrbo moštva v četi z osnovnim sanitetnim materialom (Sk-1),
- usposabljanje moštva v nudenju prve pomoči.

Osnovne preventivne zdravstvene zahteve v četi zajemajo: osebno higieno, zagotovitev higienskih pogojev med nastanitvijo, higienski način delitve hrane in vode, odstranjevanje organskih odpadkov, ureditev sanitarnih objektov in vzdrževanje njihovega stanja, delno dekontaminacijo prizadetih z RKB-sredstvi (SSNO, 1978, str. 58).

Sredstva za nudenje prve pomoči se nahajajo v torbi sanitetnega kompleta četnega bolničarja in v sanitetnem kompletu bojnega vozila (SSNO, 1978, str. 58).

Težje ranjeni vojaki se med bojem začasno namestijo v zbirališče ranjencev. Lažje ranjenim se nudi prva pomoč in po zmožnosti nadaljujejo z bojno nalogo. Nepokretni se s sanitetnimi transportnimi sredstvi iz bataljona evakuirajo v bataljonsko sanitetno postajo. V odnosu na bojno situacijo (začasna prekinitve delovanja ali evakuacije v bataljonsko sanitetno postajo, med obkolutitvijo čete, če je četa izgubila stik s sosednjimi enotami ali je odrezana), se lahko organizira četna sanitetna postaja, načeloma v rajonu razporeda čete (SSNO, 1978, str. 59).

Oskrba čete s sanitetno opremo in materialom zajema: popolnitev vojakov v četi z sanitetnim kompletom Sk-1, popolnitev sanitetnih kompletov v bojnih in nebojnih vozilih, popolnitev sanitetnega kompleta v torbi četnega bolničarja. Za popolnitev je zadolžen četni bolničar, sredstva zahteva in dostavi iz bataljonske sanitetne postaje (SSNO, 1978, str. 59).

Protipožarna zaščita se nanaša na območja, v katerih lahko deluje mehanizirana četa, vod; požari so lahko manjše ali večje intenzivnosti, kar zahteva pripravo ljudi in bojne tehnike, da bi čim bolj zmanjšali negativne posledice požarov. V oceni situacije poveljnik izdelava oceno požarne ogroženosti, kjer upošteva: sovražnikova zažigalna sredstva in možnosti za njihovo uporabo znotraj razporeda in delovanja čete, zemljišče, ki bi lahko bilo onesnaženo z gorljivim materialom ter oceno vremena, ki lahko znatno vpliva na pojav in razvoj požara (SSNO, 1978, str. 60).

Na osnovi izdelane ocene požarne ogroženosti poveljnik organizira protipožarno zaščito, ki zajema: opazovanje in javljanje o nastanku požara, pripravo protipožarnih ekip, pripravo opreme za gašenje požara, gašenje požara in iznos poškodovanih ter iznos materialnih sredstev iz ogroženih območij (SSNO, 1978, str. 60).

Četa vrši ukrepe protipožarne zaščite s ciljem, da se odpravijo vzroki za nastanek požara in doseže večjo odpornost ljudi in sredstev na sovražnikovo uporabo zažigalnih sredstev. To četa doseže s pomočjo; vzdrževanja preventivne požarne discipline (prepoved uporabe odprtega ognja in kajenja v bližini lahko gorljivih materialov), s preprečevanjem pregrevanja obremenjenih delov vozila, vkopavanjem lahko gorljivih materialov, pripravljanjem naravnih in umetnih objektov ter s pripravo ekip in opreme za gašenje požara (SSNO, 1978, str. 61).

Opazovanje in javljanje o požaru vršijo vsi pripadniki enot. Umik iz ogroženega območja se prične šele po odobritvi nadrejenega poveljnika, razen ko je četa ali vod močno ogrožena s požarom, zveza z nadrejenim pa prekinjena. Takoj, ko je možno, o umiku obvestimo sosednje enote in nadrejenega (SSNO, 1978, str. 61).

5.5 OSKRBA GORSKE ČETE

Oskrbo v SV, urejata dva dokumenta in sicer na teoretičnem področju Koncept preoblikovanja vojaške logistike, dejanske predpise pa navaja in opredeljuje Ukaz, poveljstva sil za organizacijo in izvajanje oskrbovanja v SV. Taktične metode oskrbe niso opredeljene nikjer, zato smo se prisiljeni zateči k tuji literaturi, ki zelo jasno opredeljuje taktično oskrbo enot na prvi črti.

Dejavnosti oskrbe se morajo izvajati čim bliže liniji stika z nasprotnikom, kot pač dopušča taktična situacija in razpoložljiva sredstva. Oskrba se mora vršiti blizu mesta, kjer se nahajajo bojna sredstva z namenom, da se zmanjšajo potrebe po moštvu za prenos sredstev do bojnih vozil. Oskrba mora biti nenehna, nepretrgana, uporabljati mora vsa razpoložljiva sredstva in zajema:

dovoz streliva, goriva, rezervnih delov... Oskrba mora težiti k temu, da je čim več aktivnosti planiranih vnaprej (FM 71-123, 1992, str.8-41).

Trend v oskrbovanju enot kaže na zahteve, da se oskrba vrši čim bolj spredaj na še dopustnem območju, glede na taktično situacijo. Oborožitveni sistemi in njihove posadke, ki so oskrbljeni s strelivom in gorivom, blizu bojnega stika, se lahko v minimalnem času vrnejo v bojni razpored enot (FM 71-123, 1992, str.8-41).

5.5.1 Operacije oskrbe v GORSKI četi

Osnovni *vir oskrbe* GORČ zagotavlja LOGČ z bataljonskimi zalogami, ki jih hrani pri sebi. Popolnitev porabljenih zalog v četi izvaja GORČ v BOSKP. Popolnitev se izvaja na osnovi načrtovane porabe ali zahtevkov, ki jih četa dostavlja v nadrejeno poveljstvo, ali pa po odobrenem načrtu oskrbe. Četa se lahko naslanja tudi na

oskrbo prostorskega poveljstva, če se le-to nahaja v bližini in razpolaga z identičnimi sredstvi kot bataljon.

GORČ vzdržuje oskrbovalne zaloge, ki ji omogočajo 72 ur delovanja. PČ presoja situacijo na bojišču in se odloča o najboljših načinih oskrbe čete. Oskrba se grobo deli na:

- a. Redno oskrbo,**
- b. izredno (nujno) oskrbo,**
- c. pred-pripravljeno oskrbo.**

Navodila in postopki za vsako metodo so opredeljeni v SOP-i čete, izvedba metode se usposablja in uri. Uporabljena metoda oskrbe je izbrana glede na METT–TC faktorje (FM 3-21.11, 2003, str.11-8).

PČ mora biti seznanjen s popolnjenostjo moštva in tehnike, PV pa so dolžni samostojno poročati o stanju v vodih. Zahtevke za sredstva oskrbe predajo VPČ, četnemu podčastniku. GORČ, ki je v sestavi bataljona, se oskrbuje v BOSKP, zahtevke za oskrbo podaja NPČ v poveljstvo bataljona, kjer jih prejme in obdela častnik za logistiko.

Kritičen element oskrbe je voda. Oskrba z vodo se vrši na točki oskrbe s hrano, lahko pa se organizirajo skupine za dostavo vode v vsakem vodu. Skupine zberejo čutare in posode za hrambo vode iz bojnih vozil (20litr./vozilo) ter jih napolnijo v OSKP. Če situacija omogoča, vodo dostavi oddelek za oskrbo z vodo iz LOGČ bataljona (FM 3-21.11, 2003, str.11-8).

6 METODE IN TEHNIKE OSKRBE

6.1 METODE OSKRBE GORSKE ČETE

ČPČ formira točko oskrbe v skladu z ukazom PČ ali njegovega namestnika, izbere lahko metodo ČOSKP ali metodo zadnjih vrat. ČPČ izvede postroj voznikov bojnih vozil ter jih seznaní, katera metoda bo uporabljena in opozori na posebnosti izbrane metode. Ko je OSKP pripravljena, ČPČ poroča poveljniku GORČ, poveljnik se glede na taktično situacijo odloči o vrstnem redu oskrbe vodov, posamezne vode pa napoti v OSKP (FM 3-21.11, 2003, str.11-16).

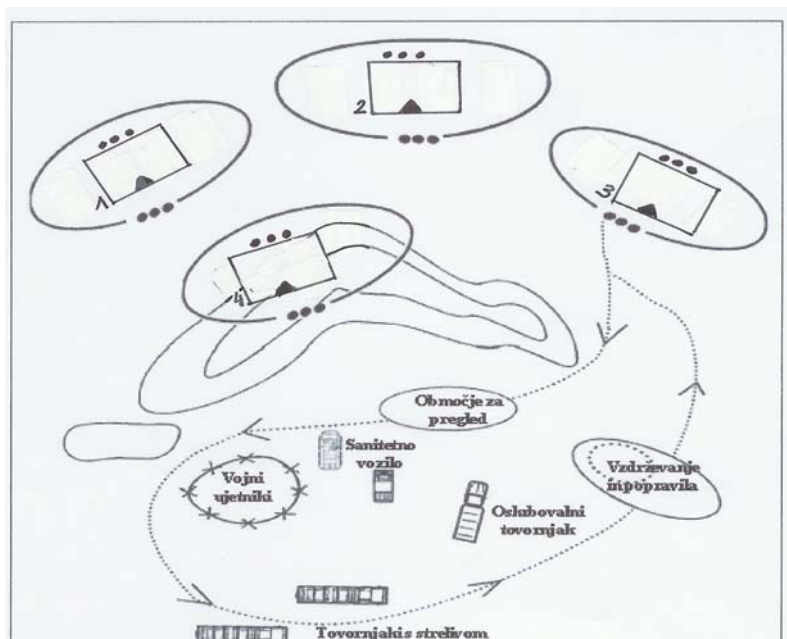
6.1.1 Metoda oskrbe v oskrbovalni postaji

Enote se posamično ali po parih premikajo v OSKP, ki je postavljena v centru razporeda čete. Odvisno od taktične situacije se ena enota ali cel vod premakne s svojega položaja v OSKP in izvede popolnitev, nato se vrne v bojni razpored voda, čete. Ta proces se nadaljuje, dokler niso popolnjene vse enote GORČ. (FM 3-21.11, 2003, str.11-17).

Pri tej metodi se vodi ali posamezna bojna skupina izmaknejo iz bojnega razporeda voda, čete, vstopijo v OSKP skozi eno točko v koloni, promet je enosmeren. Enote se v koloni premikajo skozi različna oskrbovalna področja, poveljniki bojnih enot organizirajo izmene za prehranjevanje, vojaki individualno prejmejo pošto itd., zamenjajo posode s pitno vodo.

Ko so vse enote končale s popolnitvijo, se premaknejo v kontrolno območje, če čas dopušča, PV in VPČ izvedejo pregled enot pred bojem, posadke izvedejo pregled bojnih vozil (FM 3-21.11, 2003, str.11-17).

Slika 6: Metoda oskrbe - oskrbovalna postaja

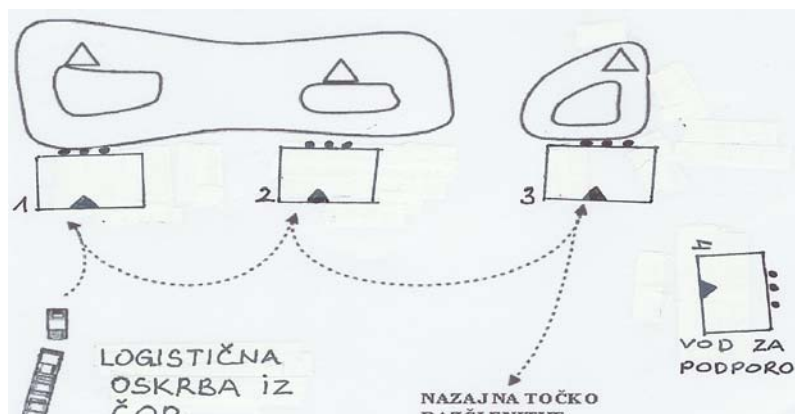
Vir: FM 3-21.11 (2003, str. 11-17)

6.1.2 Oskrba po metodi zadnjih vrat

Ta metoda se ponavadi uporablja samo v zbirnih rajonih. Enote ostanejo na svojih položajih ali se premaknejo toliko nazaj, da omogočijo enotam za oskrbo, da jih dosežejo.

Moštvo voda rotira skozi oskrbovalna področja za prevzem hrane, pošte, vode itd. Vojni ujetniki so zbrani in zastraženi, mrtvi in njihove osebne stvari se prenesejo na zbirno točko, kjer jih zavaruje ČOSKPČ (FM 3-21.11, 2003, str.11-18).

Slika 7: Oskrba z metodo zadnjih vrat

Vir: FM 3-21.11 (2003, str. 11-18)

6.2 OSKRBOVALNE TEHNIKE

Oskrbovalne tehnike v GORČ zajemajo postopke z vsemi elementi v četi (moštvo in oprema), ki vplivajo na potek oskrbe. Oskrbovalne tehnike so neodvisne od metod oskrbe, po katerih četa prejema oskrbo iz nadrejenega poveljstva. Izdelane so izključno za distribucijo sredstev znotraj čete, v vodih in sekcijah – oddelkih (po FM 3-21.11, 2003, str.11-19).

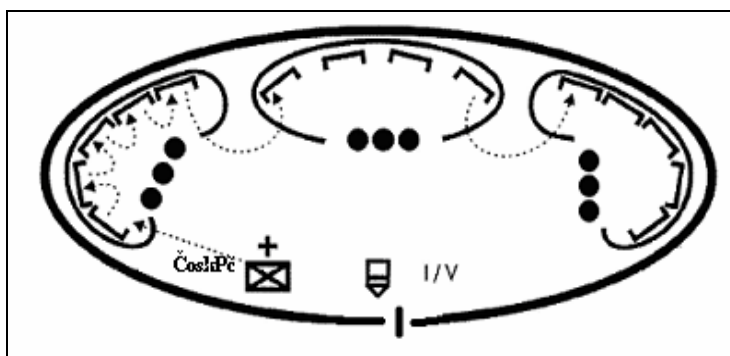
GORČ se ponavadi oskrbuje po načinu »DOSTAVA«. Vodi prejmejo standardni paket sredstev oskrbe, količina je predvidena glede na pretekle izkušnje in načrtovanje oskrbe v fazi priprave bojne naloge. V nadaljevanju bodo predstavljene tri tehnike oskrbe. Ne glede na izbrano tehniko oskrbe, mora PČ zagotoviti varnost OSKO. Bojna vozila in posadke morajo rotirati znotraj OSKP, da bi bilo čim več vozil pripravljenih za boj v primeru nenadnega napada sovražnika (po FM 3-21.11, 2003, str.11-19).

Poveljnik GORČ mora v sodelovanju s poveljnikom LOGČ organizirati vračanje padlih vojakov, odpadnega materiala ter iztrošene ali uničene opreme. Vračanje neuporabnih sredstev se mora organizirati že v fazi načrtovanja oskrbe. Izvede se lahko s prenašanjem ali s prevozom po tleh ali zraku. Uspešno vračanje opreme in materiala izključuje zažiganje, maskiranje ali drug način uničevanja nepotrebne materiala. Obstajajo tri različne tehnike oskrbe gorske čete: **na položaju, iz položaja, pred-nastavljena** tehnika (po FM 3-21.11, 2003, str.11-19).

6.2.1 Na položaju

GORČ se oskrbuje na položaju tako, da premakne zahtevana sredstva oskrbe naprej, medtem ko vodi ostanejo na bojnih položajih. Ta tehnika se uporablja, ko je spredaj potrebno ohraniti bojno moč (med bojnim stikom ali ko je stik neizbežen), ali ko je razpored čete zelo razširjen. Prednost te tehnike je, da vojaki ostanejo na bojnih položajih. Če se vozila za oskrbo ne morejo približati bojnim položajem zaradi močnega ognja sovražnika in konfiguracije terena, morajo določeni deli voda nuditi podporo elementom oskrbe pri premiku sredstev do sprednjih položajev.

Slika 8: Tehnika oskrbe "Na položaju"

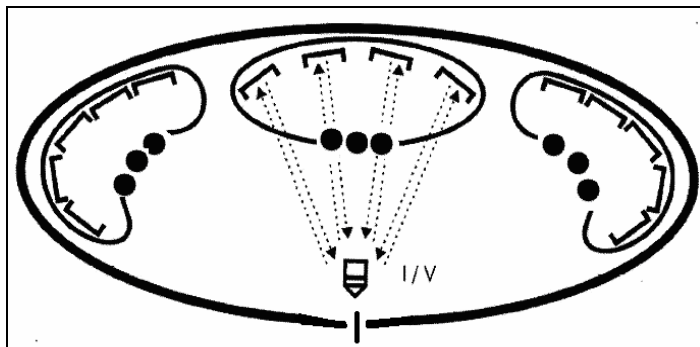
Vir: FM 7-8 (1992, str. 2-111)

6.2.2 Iz položaja

Glavna značilnost te tehnike je, da bojna enota in posadke med izvajanjem oskrbe zapustijo bojne položaje. Četa izvede oskrbo iz položajev tako, da v prikritem in zaklonjenem položaju ustanovi oskrbovalno točko, vodi se izmaknejo iz bojnih

položajev v oskrbovalno točko, prevzamejo sredstva oskrbe in se vrnejo v bojni razpored. Ta tehnika se uporabi, ko situacija ne zahteva celotne bojne moči čete na bojnem položaju (bojni stik ni verjeten). Četni SOP-i predvideva ali se bodo hkrati oskrbovali celotni vodi ali samo posamezna bojna vozila.

Slika 9: Tehnika oskrbe "Iz položaja"

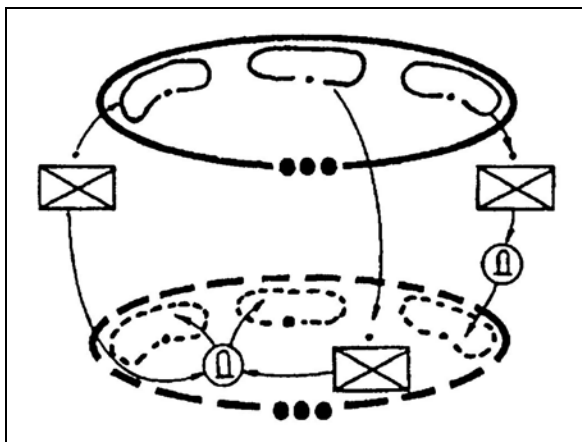

Vir: FM 7-8 (1992, str. 2-112)

6.2.3 Pred-nastavljeno

Četa pred-nastavi sredstva in opremo na lokaciji, ki leži ob poti načrtovanega premika vodov. Sredstva in oprema so lahko naložena na tovornjaku ali pa na tleh, lahko so varovana ali nevarovana, skrita ali na odprtem. Elementi presoje situacije (METT-TC) nalagajo, kakšne ukrepe je potrebno sprejeti. Ta tehnika se pogosto uporablja med defenzivnimi operacijami, ko se sredstva oskrbe nahajajo na rezervnih, naslednjih položajih.

Slika 10: Tehnika oskrbe "Pred-nastavljeno"

Vir: FM 7-8 (1992, str. 2-113)

6.2.4 Skrite zaloge

Gre za pred-nastavljeno tehniko oskrbe, kjer se ustanovi skrita oskrbovalna točka, uporablja pa se v vseh bojnih zvrsteh. Skrite zaloge so odlično orodje, ki omogoči zmanjšanje bojnega tovora vojakov. Lahko se organizirajo samo za posebne naloge ali pa so standardiziran način oskrbe čete (po FM 3-21.11, 2003, str.11-20).

Položaj skrite zaloge je lahko na dvignjenem zemljišču, kjer ga lažje najdemo, vendar je bolj izpostavljen odkritju sovražnika, civilnih prebivalcev ali živali. Pri pristopanju k skriti zalogi je potrebno razmišljati o nevarnosti opazovanja sovražnika ali min presenečenja; položaj skrite zaloge moramo pred pristopom ustrezno zavarovati.

V napadu lahko skrite zaloge pripravijo sprednji elementi ob načrtovani smeri napredovanja. Skrite zaloge se lahko formirajo tudi z namenom, da se prepreči lociranje naših položajev s strani sovražnika zaradi zemeljske ali zračne oskrbe naših enot.

V obrambi lahko četa ustanovi skrite zaloge med fazo priprave obrambe. Skrita zaloga naj bi bila za vsakimi rezervnimi in naslednjimi položaji po globini rajona

obrambe. Ta tehnika oskrbe je lahko uporabna tako v ofenzivnih kot tudi v defenzivnih nalogah, vendar pa se transport OSK sredstev vedno izvede iz položajev v zaledju (FM 3-21.11, 2003, str.11-20).

7 OSKRBOVALNE POSTAJE

S ciljem, da se izpolni namen poveljnika bataljona, mora vsaka enota nivoja čete ali višje vzpostaviti glavno oskrbovalno točko. Ta glavna točka se označuje kot OSKP. Osebe, ki vrši oskrbo, evakuacijo in vzdrževanje ter pripadajoča osnovna in dodatna oprema, sestavljajo enoto OSKP (FM 3-21.11, 2003, str.11-9).

7.1 BATALJONSKE OSKRBOVALNE POSTAJE

BOSKP so ponavadi dveh tipov:

- a. Oskrbovalna postaja (OSKP)** je ponavadi postavljena dovolj blizu bojnim elementom, da se lahko hitro odziva na oskrbovalne zahteve bojnih enot, vendar je na varni razdalji pred sovražnikovim neposrednim ognjem. BOSKP je sestavljena iz sanitetnega voda in skupine za taktična popravila bojnih vozil; poveljevanje se vrši iz poveljniškega mesta OSKP. Prostor, namenjen oskrbi, se izbere glede na presojo situacije, ki zajema presojo naloge, sovražnika, prostora, vremena, časa, lastnih sil in vojaško-civilna razmerja. (»METT – TC«) (FM 3-21.11, 2003, str.11-9).
- b. Zaledna oskrbovalna postaja (ZOSKP)** ZOSKP je ponavadi locirana v OSKO bataljona. Bataljonska ZOSKP predstavlja neposreden koordinacijski in povezovalni element med bojno enoto in logističnim bataljonom, ki je podrejen brigadi. Administrativno podporo relacije zagotavlja poveljniški oddelek LOGČ. MOTČ ponavadi namesti svoj oddelek za oskrbo in ustrezna vozila v ZOSKP bataljona.

7.2 ČETNE OSKRBOVALNE POSTAJE

ČOSKP so ključni elementi za ohranjanje bojne sposobnosti čete. Gre za element oskrbe, ki je na bojišču pomaknjen najbolj naprej in zagotavlja sanitetno oskrbo ter vzdrževanje. Velikost in formacija ČOSKP se prilagajata glede na taktične razmere.

ČOSKP se lahko sestoji samo iz načrtovanih točk na zemljišču med hitrimi ofenzivnimi operacijami ali lahko vsebujejo dve do pet B/V med izvajanjem popolnjenja (FM 3-21.11, 2003, str.11-10).

ČOSKP je formirana za izvajanje evakuacije (ranjencev, iztrošene ali zajete opreme, oborožitve) in zahtevane oskrbe. Kadar je četi pridodano sanitetno vozilo, se le-to ponavadi namesti v ČOSKP.

Mesto ČOSKP mora biti prikrito, maskirano in tajno, dovolj blizu za zagotavljanje dinamične izvedbe oskrbe, vendar zaščiteno pred neposrednim ognjem sovražnika. Za izbiro lokacije ČOSKP in izvajanje oskrbe v četi sta odgovorna NPČ in ČPČ.

7.3 VAROVANJE OSKRBOVALNIH POSTAJ

Varnost elementov OSKP je ključnega pomena za uspeh operacij GORČ. Zaradi teh razlogov morajo četne in bataljonska OSKP pripraviti načrte za neprekinjeno izvajanje zavarovanja območja oskrbe čete in bataljona. ČOSKP ponavadi deluje v zaklonjenem prostoru (za prvim hribom, vzpetino) izza čete. O natančnem položaju odločajo elementi presoje situacije. Ta razdalja zagotavlja hitro in nemoteno oskrbo čete, elementom ČOSKP pa zagotavlja zaščito izza četnih bojnih elementov (Edwards, 2000, str. 152).

7.4 LOKACIJA IN VARNOST OSKRBOVALNEGA OBMOČJA

Lokacijo OSKO izberemo glede na taktično situacijo in vrsto bojnega delovanja; lahko se nahaja od 6 do 30 km za sprednjimi položaji lastnih enot. Faktorji, ki jih moramo upoštevati pri izbiri rajona za oskrbo, so enaki kot pri izbiri položajev za obrambo MOTČ, vedeti pa moramo, da je območje zelo veliko. Skozi OSKO mora potekati glavna oskrbovalna pot (GOP), lahko je tudi tik ob njem (Edwards, 2000, str. 152).

OSKO je med ofenzivnimi operacijami pomaknjeno močno naprej; takšna postavitve zmanjša število premikov OSKP za oskrbo napadnih delovanj. Obratno postavitve območja oskrbe izberemo med defenzivnimi delovanji. Območje mora biti

pomaknjeno nazaj, kar prepreči številna premeščanja OSKP in ne povzroča motenj v toku oskrbe.

7.4.1 Obramba oskrbovalnega območja

Prva in najpomembnejša aktivnost, ki jo mora izvajati enota, ko zavzame položaje v OSKO, je vzpostavitev obrambnega območja. Vse enote so na bojišču izpostavljene aktivnostim sovražnika, ne glede na njihov raspored v območju, ki je lahko proti našim silam. Pomembne naloge v zvezi z vzpostavitvijo obrambnega območja so (Edwards, 2000, str. 154):

- Vzpostaviti varnost. Določiti moramo opazovalne in prisluškovalne točke, razposlati patrulje z nalogo nadzora in izvidovanja, postaviti zasede na avenijah pristopa.
- Določiti dežurna orožja. PO določijo mesta mitraljezov in podpornih orožij in obhodijo celotno varnostno linijo območja. Za dežurna orožja je potrebno izdelati sheme ognja, vsak vojak mora točno poznati svoj položaj za obrambo in izdelati shemo ognja za svoje orožje, strelci morajo varovati boke skupinskih orožij.
- Odstraniti ovire iz cone opazovanja in delovanja. Vojaki morajo preveriti opazovanje in delovanje v poveljevanem sektorju, PO določijo orientirje in razdalje do njih.
- Utrditi položaje vseh orožij, vključno z maskiranjem položajev tudi pred opazovanjem iz zraka.
- Vzpostaviti žično zvezo med ključnimi elementi (linija poveljevanja, skupinska orožja, opazovalne točke, izpostavljene točke).
- Če je na voljo dovolj časa in materialnih sredstev, postaviti SRUD, žične ovire, mine presenečenja, alarmne naprave.
- Zagotoviti, da vsak vojak in posadka skupinskega orožja izdelata rezervne položaje ter v odvisnosti od časa še dopolnilne položaje.
- Formirati intervencijsko skupino

Večina vojakov iz enot za oskrbo je vključenih v aktivnosti oskrbe, zato vedno ne morejo zavzeti položajev za obrambo, potek oskrbe pa ne sme biti moten. Vsak poveljnik, ki je odgovoren za določen sektor obrambnega območja, mora od podrejenih poveljnikov prejeti skico razmestitve podrejene enote, tako se prepriča, da je vzpostavljen koordiniran sistem ognja (Edwards, 2000, str. 155).

8 VZDRŽEVANJE V GORSKEM BATALJONU

Vzdrževanje alpinistične opreme, oborožitve in ostale opreme je neprekinjen proces, vsak vojak mora vzdrževati oborožitev in opremo v skladu s tehničnimi navodili. PČ, NPČ in ČPČ morajo poznati postopke vzdrževanja vseh sredstev čete (FM 3-21.11, 2003, str.11-22).

Vzdrževanje orožja in opreme mora biti neprekinjen proces, saj se le tako ohranja bojna pripravljenost vseh oborožitvenih sistemov. Predstavlja organizirano dejavnost poveljstev, enot in zavodov za vzdrževanje v načrtovanem koriščenju razpoložljivih kapacitet za vzdrževanje in pravočasno sprejemanje ter izvajanje predpisanih postopkov na MTS, s katerimi se doseže predpisana stopnja tehnične brezhibnosti, njihove razpoložljivosti in zanesljivosti delovanja (FM 3-21.11, 2003, str.11-22).

Funkcije vzdrževanja so v gorskih enotah vitalnega pomena, zato so vključene na vseh nivojih; posadke bojnih vozil in vojaki izvajajo osnovno vzdrževanje bojnih sredstev in opreme in poročajo o pomanjkljivostih; poveljniki pišejo zahtevke za sredstva. PČ in njegovi pomočniki načrtujejo aktivnosti vzdrževanja in reagirajo na prejete zahtevke podrejenih (FM 71-123, 1992, str.8-32).

Na podlagi ravni načrtovanja, predpisani strukturi in obsegu dela, se vzdrževanje deli na:

- osnovno vzdrževanje,
- tehnično vzdrževanje (I. stopnja),
- srednja popravila (II. stopnja),
- generalna popravila (III. stopnja),
- kontrolni pregledi.

Cilj vzdrževanja je uporabnost MTS. V enotah se izvaja I. stopnja vzdrževanja, I. In II. tehnični pregled in lažja popravila. Sredstva, ki jih v enoti ni mogoče popraviti, vod pošilja v enoto za vzdrževanje nadrejenega poveljstva - logistično bazo, kjer se izvaja II. st. vzdrževanja (srednji remont) (FM 71-123, 1992, str.8-32).

8.1 KONCEPT VZDRŽEVANJA V GORSKI ČETI

Pravilno in redno vzdrževanje je ključnega pomena za ohranjanje bojnih vozil, opreme in drugih sredstev v bojno operativnem stanju. Ta kontinuiran proces se začne s preventivnimi pregledi (pregled pred, med in po uporabi) posadke bojnega vozila in se nadaljuje s pregledi in popravili, ki jih izvaja enota za vzdrževanje. Delo teh enot vključuje preglede, testiranja, vzdrževanje, popravila in evakuacijo sredstev (FM 71-123, 1992, str.8-34).

SOP-i čete mora določiti, kdaj naj se izvaja vzdrževanje bojnih vozil (v bojnih razmerah vsaj enkrat dnevno), navodila o vzdrževanju za posamezno sredstvo, katera oseba nadzoruje vzdrževanje. Ponavadi izvaja nadzor nad vzdrževanjem PO, sodeluje lahko VPČ, PV, ČPČ, PČ ali njegov namestnik (FM 71-123, 1992, str.8-34).

Tehniki nadzora, ki sta v uporabi, sta naključni nadzor enega izmed nadzornikov v vođu ali nadzor posameznega vozila, opreme, oborožitve dnevno v vseh vodih. Ta navodila morajo biti vključena v standardni operativni postopek čete, s ciljem, da postane vzdrževanje navada vojakov.

V skladu z navodili za vzdrževanje, ki ga izvaja uporabnik sredstva, morajo izbrani vojaki poznati postopke delnega odpravljanja okvar bojnih vozil in oborožitve na bojišču. Okvare na sredstvih se odpravljajo čim bližje prvim linijam. Sredstvo, ki je poškodovano, je potrebno pregledati in določiti ali je možno okvaro odpraviti na mestu ali je potrebna evakuacija. Četni orožar hrani komplet za popravilo pehotne oborožitve v četni oskrbovalni postaji ali na tovornem vozilu (FM 71-123, 1992, str.8-35).

Če sredstva ni možno popraviti na položaju, je potrebno izvesti čimprejšnjo evakuacijo v ČOSKP ali organizirati transport skupaj z LOGPAC v bataljonsko logistično bazo.

8.1.1 Vloga gorske čete

Vloga vzdrževanja v četi se začne s pregledi pred, med in po uporabi. Pregledi so dnevno opravilo moštva v četi. Izvajajo se po načrtih, ki so podlaga za izvajanje

vzdrževanja v četi. Rezultati pregledov se za posamezno vozilo ali drugo sredstvo zapisujejo na obrazec o vzdrževanju, ki potuje v OSKO čete, bataljona (FM 3-21.11, 2003, str.11-23).

Poveljniki bojnih vozil vsak dan zberejo obrazce o vzdrževanju in jih predajo VPČ. Kopije se predajo ČPČ, ki analizira vzroke za nastanek okvar ter izdela zahtevke za večja popravila in nadomestne dele. Zbrane zahtevke ČPČ pošlje skupaj z naslednjim logističnim paketom v nadrejeno poveljstvo (FM 3-21.11, 2003, str.11-23).

V OSKO bataljona pripravijo zahtevana sredstva ter jih dostavijo v četo kot redno oskrbo - skupaj z naslednjim LOGPAC, ali kot izredno oskrbo. Vsak vojak ali skupina oddelka izvaja osnovno vzdrževanje alpinistične opreme, orožja in ostale opreme, manjša popravila, odpravljanje zastojev na položaju. Ko se ugotovi, da vojak ali skupina ne more odpraviti okvare na položaju, vod poroča NPČ ali ČPČ. ČPČ izdela zahtevek in ga posreduje častniku S4 iz poveljstva bataljona. S4, organizira popravilo na položaju ali evakuacijo sredstva (FM 3-21.11, 2003, str.11-23).

9 ZAKLJUČEK

Dejavnosti oskrbe predstavljajo ključno funkcijo za izvedbo nalog vsake bojne enote. Sestavljajo jo logistične in kadrovske funkcije, samo načrtovanje oskrbe pa mora biti integrirano v vse faze načrtovanja taktične bojne naloge. Dobro načrtovana in varovana na bojišču izvedena oskrba predstavlja pogoj za uspešno izvedbo in končen uspeh bojne naloge. Vojaki, ki so preskrbljeni s hrano, vodo, strelivom, zavetjem in sanitetno oskrbo mnogo bolje izpolnjujejo zadane naloge, kot tisti, ki to niso.

Dejstvo je, da smo ugotovili, da je oskrba gorskih enot veliko bolj težavna kot oskrba navadnih klasičnih pehotnih enot, katere delujejo večinoma na ravninskem terenu. Za gorske enote je največja ovira razgibanost terena oziroma dostopnost. Od previsnih sten do prepadov, sotesk in podobnih ovir, ki jih najdemo v sredogorju in visokogorju. Zato smo tudi prišli do zaključkov in rešitev, ki bi gorskim enotam olajšale, pospešile in omogočile varnejše napredovanje tako na taktičnem področju kot pri sami oskrbi enot. Na podlagi primerjave, med sedanjo klasično oskrbo in oskrbo, ki jo predlagamo v tem procesu smo ugotovili, da je klasična oskrba v sredogorju in visokogorju zelo počasna in neučinkovita (predvsem zaradi težavnostnega terena), kar ima lahko negativne posledice pri končnem cilju enote. Naša predlagana rešitev je, da morajo biti gorske enote nujno podprte in opremljene z zračno podporo, konkretno s transportnimi helikopterji (Bell 412 in Hugar, ki so v operativni uporabi v Slovenski vojski). Omogočali bi hitro, varno, delno tudi prekrito – tiho oskrbo gorskih enot. (helikopterji na nizkih višinah nad terenom v soteskah in podobnih bojnih manevrih dosežejo tiho, maskirno letenje, kar jim omogoča, da jih nasprotnik opazi čim kasneje).

Naslednjo rešitev gorskih enot za transport in oskrbo vidimo v uporabi kopitarjev – konjev. Že Jugoslovanska ljudska vojska, ki je bila nastanjena na Bohinjski Beli, je uporabljala konje za prenos in oskrbo. Uporabili bi jih za prenos težje pehotne oborožitve kot so mitraljezi kalibra do 12,7 mm, minomete kalibra 60 in 82 mm, strelivo, mine in podobna materialno tehnična sredstva, ki so potrebna za bojevanje in preživetje v gorskem svetu. Kot zadnja predlagana rešitev pa je uporaba žičnic, napenjalnih sistemov (vrvne tehnike). Ta način oskrbe bi uporabljali v posebnih

pogojih bojevanja in na daljše časovno obdobje. Vse predlagane rešitve je možno v praksi uporabiti v kombinaciji s klasično oskrbo.

Bližina sredstev oskrbe in njihova uspešna distribucija zagotavljata večje možnosti preživetja na bojišču. OSKP mora biti razmeščena tako, da se distribucija oskrbovalnih sredstev izvede hitro, bojna moč enot, ki so v stiku, pa se med oskrbo ne sme bistveno zmanjšati. Oskrba mora biti koordinirana, vozila, zračna plovila in posadke se morajo hitro premikati skozi območje oskrbe, sistem oskrbovalnih poti pa mora preprečevati nastanek zastojev in gnečo. Sama lokacija OSKP mora izpolnjevati več pogojev, ki zagotavljajo: dostopnost s transportnimi, zračnimi plovili in bojnimi vozili, vstopne in izstopne poti.

Logistične zmogljivosti v SV se počasi popravljajo, vendar so še daleč od idealnih. Sodobno bojišče in dinamika sprememb pogojujeta velike mobilne sposobnosti logističnih enot. Še večjo težavo za oskrbovanje enot predstavlja delovanje SV izven meja RS; gre za številčno obsežno delovanje pripadnikov SV v mirovni operacijah (trenutno 2,8% vseh pripadnikov stalne sestave).

Tako bi torej klasični oskrbi pridodali predlagane rešitve in s tem omogočili gorskim enotam moderno, primerljivo oskrbo z zvezo NATO, varno, učinkovito, predvsem pa dinamično, oskrbo gorskih enot. Glavni namen predlaganih rešitev je pridobiti na času, preživetju enote in uspešno izvesti nalogo, kar je poslanstvo gorske enote.

LITERATURA IN VIRI

1. FM 3-21.21, The Stryker brigade combat team Infantry battalion, Headquarters, Department of the Army, Washington DC, 2003
2. Maj. John Edwards, Combat service support guide, Stackpole Books – Handbooks, manuals, USA, 2000
3. SSNO, Pravilo mehanizovana četa, vod, odelenje Vojnoizdavaški zavod, Beograd, 1978
4. FM 71-123, Tactics and techniques for combined arms heavy forces: Armored brigade, battalion task force, and company team, Headquarters, Department of the Army, Washington DC, 1992
5. FM 7-8, Infantry rifle platoon and squad; Headquarters, Department of the Army, Washington DC, 1992
6. D. Humar, Pehotna (gorska, motorizirana) četa vod, MORS, Uprava za razvoj, Ljubljana, 1996
7. M. Kojadin, Koncept mirnodobne logistične zagotovitve delovanja Slovenske vojske, Ljubljana, 2001
8. SSNO, Pozadinske jedinice taktičnih jedinica kopene vojske, Vojnoizdavaški zavod, Beograd, 1986

KAZALO SLIK

Slika 1: Tipi pokrajin

Slika 2. (Priprava minometa 120 mm za transport z helikopterjem v gorati predel)

Slika 3. (Transport z helikopterjem- minomet 120 mm z pripadajočim strelivom)

Slika 4. (Nemška gorska enota v Mitnwaldu transport MTS z konji)

Slika 5 : Formacija 132. Gorski bataljon

Slika 6: Metoda oskrbe - oskrbovalna postaja

Slika 7: Oskrba z metodo zadnjih vrat

Slika 8: Tehnika oskrbe "Na položaju"

Slika 9: Tehnika oskrbe "Iz položaja"

Slika 10: Tehnika oskrbe "Pred-nastavljeno"

SLOVAR TUJIH IZRAZOV

- Classes of supply – razredi oskrbe
- Routine resupply – redna oskrba
- Emergency resupply – izredna oskrba
- Pre-positioned supply – pred-nastavljena oskrba
- Service station resupply method – oskrba v oskrbovalni postaji
- Tailgate resupply method – oskrba po metodi zadnjih vrat
- Combat trains – oskrbovalne postaje, OSKP
- Field trains – zaledne oskrbovalne postaje, ZOSKP
- Release point – točka razčlenitve, TR
- In position – na položaju
- Out of position – iz položaja
- Caches – skrite zaloge
- Resupply area – oskrbovalno območje
- Main supply road – glavna oskrbovalna pot (GOP)
- Combat vehicles – bojna vozila
- Combat load – bojni komplet

KRATICE IN AKRONIMI

- OSKO - oskrbovalno območje
- ČOSKP - četna oskrbovalna postaja
- OSKP - oskrbovalna postaja
- ZOSKP - zaledna oskrbovalna postaja
- LOGPAC - logistični paket
- MOTČ - motorizirana četa
- LOGČ - logistična četa
- LOGBAT - logistični bataljon
- OP - ognjeni položaj
- PČ - poveljnik čete
- PV - poveljnik voda
- PO - poveljnik oddelka
- NPČ - namestnik poveljnika čete
- ČPČ - četni podčastnik
- VPČ - vodni podčastnik
- ČOSKPČ - četni oskrbovalni podčastnik
- SOP - standardni operativni postopki
- LOGB - logistična baza
- MTS - materialno tehnična sredstva
- B/K - bojni komplet
- OTK - operativno tehnični kriteriji
- D/O - dan oskrbe
- IS - intervencijska skupina
- TR - točka razčlenitve
- GOP - glavna oskrbovalna pot